

**T.C.
BAHÇEŞEHİR ÜNİVERSİTESİ**

**UEFA GRASSROOTS PROGRAMI'NIN
TÜRKİYE'DEKİ ÖRNEKLERİNİN İNCELENMESİ**

Yüksek Lisans Tezi

AKTUĞ SÖNMEZ

İSTANBUL, 2014

**T.C.
BAHÇEŞEHİR ÜNİVERSİTESİ**

**SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SPOR YÖNETİMİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI**

**UEFA GRASSROOTS PROGRAMI'NIN
TÜRKİYE'DEKİ ÖRNEKLERİNİN
İNCELENMESİ**

Yüksek Lisans Tezi

AKTUĞ SÖNMEZ

Tez Danışmanı: DR. ERDEN OR

İSTANBUL, 2014

ÖZET

UEFA GRASSROOTS PROGRAMI'NIN TÜRKİYE'DEKİ ÖRNEKLERİNİN İNCELENMESİ

Aktuğ Sönmez

Spor Yönetimi Yüksek Lisans

Tez Danışmanı: Dr., Erden Or

Mayıs 2014, 65 sayfa

Futbol, izleyici kitlesi ve ekonomisi bakımından en önde gelen spor branşları arasındadır. Kolay ulaşılabilen bir spor olmasının da katkısıyla bugün dünya üzerinde yaklaşık 250 milyon kişi futbol oynamaktadır. Ulusal ve uluslar arası düzenlenen futbol organizasyonları yerel ve dünya genelindeki gündemi değiştirebilme özelliğine sahiptir. Futbol ayrıca turizm, sağlık, eğlence, hukuk, reklam ve medya gibi sektörleri de bünyesine katarak bu sektör ve sektörde çalışanlara getiri sağlamaktadır.

Futbol'un yukarıda belirtilen önemi gereği devamlılığının sürdürülmesi ve ilginin sıcak tutulması gerekmektedir. Bu doğrultuda geleceğin futbol severleri ile yetenekli oyuncularına bugünden ulaşmak zorunluluk halini almıştır. Futbolseverleri tribünde veya ekran başında tutabilmenin en kolay yolu sahada yer alan yetenekli oyuncu sayısını artırmaktan geçer. Diğer yol ise taban faaliyetlerine yüksek katılımın sağlanmasıyla geleceğin futbolseverlerine bugünden ulaşmaktır.

Futbolun yaygınlaştırılması ve uzun vadede elit futbolcu havuzuna katkı sağlanması amaçlarıyla UEFA tarafından *Grassroots* tanımı ortaya atılmış ve bu tanım bir program halini almıştır. UEFA üye ülkeleri bu tanımı çok kısa bir zamanda kabul etmiş ve *Grassroots* programına katılmışlardır. Bu sayede tüm Avrupa ülkelerinde taban futbol organizasyonlarını programlı hale getirilmiştir.

Türkiye'de UEFA *Grassroots* programına 16. üye ülke olarak katılmıştır. Üyelik ardından Çocuk ve Okul, Kadın, Amatör, Plaj, Engelli ve Dezavantajlı futbolunun yanı sıra futbol tekniğe katkı sağlayan futsal alanlarında proje ve faaliyetler başlatılmıştır. Futbolda geleceğin inşası olarak bakıldığında özellikle Çocuk ve Okul futbolu alanında kız ve erkek çocuklarına yönelik organizasyonlara Türkiye Futbol Federasyonu'nca özel önem verilmiştir. Bu çalışma ile futbolu yayma ve uzun vadede elit futbolcu havuzuna katkı sağlanması amaçlarıyla Türkiye Futbol Federasyonu'nun gerçekleştirdiği çalışmalar incelenmiştir, önemine vurgu yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: *Grassroots* Futbolu, Elit Futbol, Herkes İçin Futbol

ABSTRACT

UEFA GRASSROOTS PROGRAMME AND IMPLEMENTATION EXAMPLES FROM TURKEY

Aktuğ Sönmez

Sports Management Master Program

Thesis Supervisor: Dr., Erden Or

May 2014, 65 pages

Football is the number one sport with its spectators and economy. There are more than 250 million people playing football. National and international football events has a great effect on daily life. Moreover, football has strong links with many industries such as tourism, health, entertainment, law, media.

It is necessary to keep football passion and events alive because of the important points written above. It is a must to reach the football fans and talented players as soon as possible. Increasing the numbers of talented players will result more football fans. On the other hand, basic football activities will be another way to boost football passion.

The term, Grassroots, is developed by UEFA in order to extend football and strenght the pool of elite football players. It is welcomed by all UEFA member NAs and activities have been run so far. As a result basic football events have been steered into a programme.

Turkey is the 16.th Country which participated in Grassroots programme. There are many projects and activities launched on the fields of school and child football, futsal, beach soccer, women's football, amateur, disability football. Especially school and children football activities are put on the first place within Turkish Football Federation. In this study, it is aimed to examine the development projects of TFF in the context of Grassroots programme.

Keywords: Grassroots Football, Elite Football, Football for All

İÇİNDEKİLER

TABLolar.....	IX
ŞEKİLLER.....	X
KISALTMALAR.....	XI
1.GİRİŞ.....	1
2.GENEL BİLGİLER.....	6
2.1 UEFA.....	6
2.2 UEFA GRASSROOTS PROGRAMI.....	10
2.3 UEFA HATTRICK DESTEK FONU.....	11
2.4 UEFA STUDY GROUP TOPLANTILARI.....	13
2.5 GRASSROOTS CHARTER SİSTEMİ.....	14
2.6 TÜRKİYE FUTBOL FEDERASYONU'NUN GRASSROOTS CHARTER SİSTEMİNE GİRİŞİ ve TÜRKİYE'DE GRASSROOTS FUTBOLU.....	16
3.VERİ ve YÖNTEM.....	23
4.BULGULAR.....	24
4.1 TÜRKİYE FUTBOL FEDERASYONU'NUN ÇOCUK ve OKUL FUTBOLU ALANINDA YÜRÜTTÜĞÜ PROJE ve ÇALIŞMALAR.....	24
4.1.1 Herkes İçin Futbol Merkezleri.....	24
4.1.2 Futbol Köyleri Projesi.....	24
4.1.3 Futbol Eğitim Merkezleri.....	28
4.1.4 Kulüp Okul Futbolu Eğitim Organizasyonları Projesi.....	29
4.1.5 Üniversite Çocuk Futbolu Eğitim Projesi.....	31
4.2.TÜRKİYE FUTBOL FEDERASYONU'NUN KADIN FUTBOLU ALANINDA YÜRÜTTÜĞÜ PROJE ve ÇALIŞMALAR.....	33

4.2.1 Kız Futbol Okulları ve Kız Futbol Eğitim Merkezleri Projesi..	33
4.2.2 Kadın Futbolu Çalışma Toplantıları.....	34
4.2.3 Kadın Futbolu Panelleri.....	35
4.3 TÜRKİYE FUTBOL FEDERASYONU'NUN ENGELLİ ve DEZAVANTAJLI FUTBOLU ALANINDA YÜRÜTTÜĞÜ PROJE ve ÇALIŞMALAR.....	35
4.3.1 Kardeşlik Engel Tanımaz Projesi.....	35
4.3.2 Engel Tanımayanlar Futbol Şenlikleri.....	36
4.3.3 Sürekli Engelli Eğitim Merkezleri.....	36
4.3.4 Minik Kramponlar Projesi.....	36
4.3.5 Cezaevi Futbol Turnuvaları.....	37
4.3.6 Sporla Yaşa Projesi.....	38
4.3.7 Köyden Kente Umut HİF Turnuvası.....	38
4.4 TÜRKİYE FUTBOL FEDERASYONU'NUN DAR ALAN ve REKREASYONEL AMAÇLI FUTBOL ALANINDA UYGULADIĞI ÇALIŞMALAR.....	39
4.4.1 Salon Futbolu-Futsal.....	39
4.4.2 Plaj Futbolu.....	40
4.4.3 Halı Saha Futbolu.....	41
4.5 TÜRKİYE FUTBOL FEDERASYONU BÖLGESEL YAPILANMASI ve HİF LİSANS SAYILARI.....	42
4.6 TÜRKİYE FUTBOL FEDERASYONU TARAFINDAN YÜRÜTÜLEN PROJELERDEN RAKAMSAL BULGULAR.....	45
4.7 GERÇEKLEŞTİRİLEN MÜLAKATLARIN DEĞERLENDİRİLMESİ ve TESPİTLER.....	58
5.SONUÇ ve ÖNERİLER.....	63

TABLULAR

Tablo 2.1 : UEFA'ya üye ülkeler listesi.....	8
Tablo 2.2 : UEFA tarafından düzenlenen futbol organizasyonları.....	9
Tablo 2.3 : UEFA Grassroots Charter Listesi 2011.....	13
Tablo 2.4 : TFF Herkes İçin Futbol'un temel değerleri.....	17
Tablo 2.5 : TFF Herkes İçin Futbol'un ilkeleri.....	17
Tablo 4.1 : Üniversite & Çocuk Futbolu Projesi katılımcı listesi 2012.....	32
Tablo 4.2 : Türkiye Plaj Futbolu Ligi Şampiyonları.....	41
Tablo 4.3 : HİF lisans sayılarının nüfusa oranı-Eylül 2010.....	43
Tablo 4.4 : HİF lisans sayılarının nüfusa oranı-Eylül 2010.....	44
Tablo 4.5 : 2008-2010 yılları arası TFF bölge yapılanmasına göre HİF lisans sayıları.....	45
Tablo 4.6 : Futbol Teknik Eğitim Merkezleri Projesi 2010/11 eğitim yılı....	46
Tablo 4.7 : Futbol Eğitim Merkezleri Projesi 2011/12 eğitim yılı.....	47
Tablo 4.8 : Futbol Eğitim Merkezleri Projesi 2012/13 eğitim yılı.....	48
Tablo 4.9 : Yıldız Futbolcu Eğitim Merkezleri Projesi 1/2 2013/14 eğitim yılı.....	49
Tablo 4.10 : Yıldız Futbolcu Eğitim Merkezleri Projesi 2/2 2013/14 eğitim yılı.....	50
Tablo 4.11 : Kız Futbol Okulları Projesi 1/2 2010/11 eğitim yılı.....	51
Tablo 4.12 : Kız Futbol Okulları Projesi 1/2 2010/11 eğitim yılı.....	52
Tablo 4.13: Kız Futbol Eğitim Merkezleri Projesi 2012/13 eğitim yılı.....	53
Tablo 4.14: Kız Futbol Eğitim Merkezleri Projesi 2013/14 eğitim yılı.....	54
Tablo 4.15: Futbol Eğitim Merkezleri Projesi bütçesel dağılımı 2013/14 eğitim yılı.....	55
Tablo 4.16: Çocuk Futbolu Projelerine katılan çocukların cinsiyet dağılımı..	55
Tablo 4.17: Kulüp Okul Futbolu Eğitim Organizasyonları Projesi 2012/13 eğitim yılı.....	56

Tablo 4.18: Kulüp Okul Futbolu Eğitim Organizasyonları Projesi sonrası yetenekli olarak tespit edilip lisanslananlar.....	57
Tablo 4.19: Kulüp Okul Futbolu Eğitim Organizasyonları Projesi bütçe dağılımı.....	57
Tablo 4.20: Hollanda Futbol Federasyonu ve Kulüplerin görevleri.....	61
Tablo 4.21: Sayılarla Hollanda futbolu.....	61

ŞEKİLLER

Şekil 1.1: Grassroots futbolunda dağılım.....	4
Şekil 2.1: UEFA Grassroots Charter sistemi kriterleri.....	15
Şekil 4.1: Nevşehir Erkek Futbol Köyü 2012.....	25
Şekil 4.2: Rize Futbol Köyü 2013.....	27
Şekil 4.3: Futbol Köyleri Projesi'nin yapıldığı iller.....	28
Şekil 4.4: Akhisar Belediyespor KOF Projesi Etkinliği 2013.....	30
Şekil 4.5: Cumhuriyet Üniversitesi saha çalışmaları 2012.....	32
Şekil 4.6: Kadın Futbolu Çalışma Toplantısı 2012.....	34
Şekil 4.7: Kadın Futbolu Çalışma Toplantısı 2012.....	37
Şekil 4.8: Türkiye Futbol Federasyonu bölgesel yapılanması.....	42

KISALTMALAR

FIFA	: Uluslararası Futbol Federasyonları Birliği
UEFA	: Avrupa Futbol Federasyonları Birliği
TFF	: Türkiye Futbol Federasyonu
ARPEG	: Araştırma, Proje, Eğitim
HİF	: Herkes İçin Futbol
OBESİD	: Okul içi Beden Eğitimi, Spor ve İzcilik Dairesi
BESYO	: Beden Eğitimi Spor Yüksek Okulu
İŞKUR	: Türkiye İŐ Kurumu
ASKF	: Amatör Spor Kulüpleri Federasyonu
FGD	: Futbol Gelişim Direktörlüğü
KOF	: Kulüp Okul Futbolu Eğitim Organizasyonları Projesi
FEM	: Futbol Eğitim Merkezleri

1. GİRİŞ

Grassroots kavramı; ilk olarak 1992 yılında UEFA tarafından, çalışma konusu çocuk futbolu olan bir çalışma grubu toplantısında ortaya çıkmıştır. Toplantıya katılan UEFA ve üye ülkelerin yetkilileri futbolun gelişimi için çocuk futbolu alanında yapılacak çalışmaların bir program çerçevesinde yürütülmesi gerektiğini beyan etmişlerdir. Genel bakış açısı olarak profesyonel ve elit futbolun ciddi ve sağlam taban çalışmaları ile desteklenebileceği ve ilginin artabileceği sonucuna varılmıştır.

Grassroots futbolu tanımının doğuşunun bu toplantı sonrasında olduğu söylenmektedir. Futbolun uzun vadede gelişimi ve devamlılığının sağlanması açısından önemi üzerinde fikir birliğine varılmıştır. Bu aynı zamanda aşamalı gelişime entegrasyonu sağlamıştır. Bu fikir birliği takip eden yıllarda tüm paydaşlar tarafından da desteklenmiştir.

UEFA'nın resmi organizasyonlarında *Grassroots* futboluna yer verilmiş ve önemi konusunda hassasiyetle durulmuştur. UEFA geçmiş dönem başkanları ve genel sekreterlerinin katılımları ile 2001 yılında Prag'da düzenlenen UEFA konferansında *Grassroots* futboluna katılımın eğitim, sosyalleşme ve sportif gelişim alanlarına katkısına dikkat çekilmiştir. 2011 yılında Paris'te düzenlenen UEFA Kongresinde ise UEFA başkanı Michel Platini Avrupa'daki tüm *Grassroots* gönüllüleri ve antrenörlerinin emeklerini ve fedakarlıklarını öven bir konuşma yapmıştır. Ayrıca bu kongre süresince *Grassroots* programının önemi defalarca vurgulanmıştır.¹

“İngilizce bir kelime olan *Grassroots*'un kelime anlamı “çim kökleri” demektir. Esas anlamını ise bir organizasyon kapsamı içinde bulmaktadır. Bu sportif veya siyasal bir organizasyon olabilmektedir. *Grassroots* bu organizasyonun temeli anlamına gelir. Ancak aşağılayıcı bir anlamda değil de bu katmanın o örgüte verdiği güç anlamındadır. (Güvener, 2014, ss: 26)

---

¹ Technical, Grassroots,2012. <http://www.uefa.org/football-development/technical/grassroots/index.html> [erişim tarihi 10 Nisan 2014]

Grassroots futbolu kavramı, sadece ülkemizde değil, birçok ülkede tam anlamıyla anlaşılır olmamıştır. Bu durum birçok zaman ülke federasyonlarının *Grassroots* futbolunda neler yapmaları gerektiği konusunda fikir ayrılıkları oluşmasına sebebiyet vermektedir. En genel geçer tanımı yapıldığında *Grassroots* futbolu; profesyonel futbol ve elit genç futbolcu gelişiminin dışında kalan tüm futbol alanlarını kapsamaktadır. Tanım bu şekilde yapıldığında *Grassroots* futbolu iki ana kategoriye ayrılabilir;

a-Elit futbolcu havuzuna aday oyuncuların oynadığı futbol (çocuk ve genç futbolcu)

b-Elit futbolcu havuzuna aday olmayan oyuncuların oynadıkları amatör ve rekreasyonel futbol yani amatörler, veteranlar, halı saha futbolu, engelli ve dezavantajlı futbolu, salon futbolu ve plaj futbolu. (Şengün, 2012, ss:42-45)

Elit futbolcu havuzuna aday oyuncuların oluşturduğu alan federasyonların ve kulüplerin 12 ve daha alt yaş çocuklarına yönelik gerçekleştirdikleri organizasyonlar ve yürüttükleri projeler olarak incelenmektedir. Kulüpler özellikle herhangi bir kulüpte lisanslanmamış çocukları keşfederek bünyelerine katmayı hedeflemektedirler. Bu sayede keşfedilen yetenekli çocukların koordinasyon, temel hareket eğitimi, esneklik ve temel teknik becerileri 12 yaşına kadar öğretilip pekiştirilmiş olmaktadır.

Grassroots futbolunun kulüpler tarafından benimsenmesinde ya da ilginin her geçen gün artıyor olmasında elbette yetenekli çocukların keşfedilmesi ve kulübün gelecek yıllarda profesyonel futbolcu satışından gelir elde etme düşüncesi yatmaktadır. Ancak bir diğer sebep olarak Avrupa'nın mevcut ekonomik ortamı ve UEFA Finansal *Fair-Play* kurallarının yürürlüğe girmesi gösterilebilmektedir. UEFA tarafından yürürlüğe konulan bu kural ile yakın bir zamanda kulüpler kendi imkanlarıyla varlıklarını devam ettirmek zorunda olacaklardır. Bu sebeple alt yapılarını kuvvetlendirerek yüksek maliyetli transferler yerine alt yapı oyuncularıyla A takımlarını oluşturmaları gerekecektir. Alt yapının kuvvetlenmesi ve elit futbolcu adayı oyuncu havuzunun artırılması ise *Grassroots* futboluna verdikleri önem kadar sağlanacaktır.

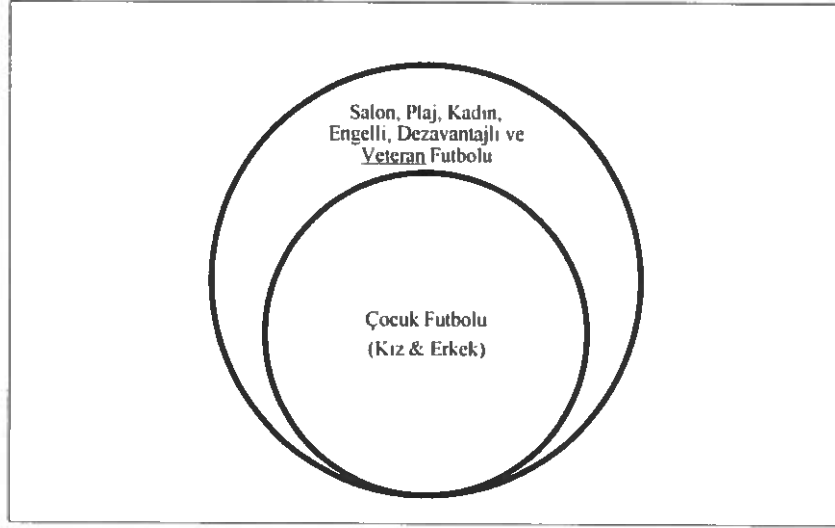
Elit futbolcu havuzuna aday olmayan oyuncuların yer aldıkları *Grassroots* futbolu ise halı saha, salon, plaj, engelli, veteran ve amatör futbolunu kapsamaktadır. Bu alanda *Grassroots* futbolu, eğlenmek ve spor yapmak isteyen bireylerin katıldıkları rekreasyonel amaçlı bir futbol türü olarak ortaya çıkmaktadır. Engelli futbolunda ise,

engelli bireylerin gündelik hayata adapte olmalarında gereken desteğin sunulması, engelli bireylerin de herkes gibi futbol oynayabileceği mesajının verilmesi, bu sayede engelli bireylere özgüven kazandırılması ve engelli bireylerin futbol sayesinde kendilerini ifade edebilmelerine olanak sağlanması hedeflenmektedir.

UEFA tarafından *Grassroots* futbolu içerisine alınan bir diğer futbol türü ise “Kadın Futbolu”dur. Kadın futbolu hem elit futbolcu havuzuna aday hem de eğlenmek ve spor yapmak gibi güdülerle futbol oynayan kız çocuklarını kapsamaktadır. Kadın kulüplerinin ve kulüpler sayesinde kadın milli takımlarının yetenekli kadın futbolcuları bulabildikleri en önemli kaynak *Grassroots* organizasyonları olmaktadır. Ülkemizde de Kadın Futbolu’nun en önemli kaynağı *Grassroots* projeleri ve organizasyonları olarak karşımıza çıkmaktadır.

Sonuç olarak, *Grassroots* futbolu birçok futbol türünü bünyesinde barındıran bir organizasyon olmakla birlikte diğer yandan bir sosyal sorumluluk programı olarak karşımıza çıkmaktadır. Ancak şekil 1.1’de görüldüğü gibi odak noktası çocuk futboludur. Çocuk futbolu projeleri ve organizasyonlarına katılan 12 yaş ve altındaki kız ve erkek çocuklar elit futbolcu havuzuna katkı sağlayarak kulüpler ve milli takımların alt yapılarına katkı sağlamaktadır. Ancak proje ve organizasyonlara katılan her çocuk yetenekli olmayabilir. Bu yönüyle bakıldığında projeler ve organizasyonlar çocukların spor yapmalarına olanak sağlayarak çağımızın en önemli sorunu olan obezitenin önlenmesine katkı sağlamaktadır. Çocukların kötü alışkanlıklardan korunması, futbol vasıtasıyla spor kültürünün çocuklara aşılması ve gelecekte bilinçli futbol seyircileri ile ebeveynlerin oluşabilmesi hedefinde sosyal sorumluluk vazifesini *Grassroots* futbolu üstlenmektedir.

Şekil 1.1: *Grassroots* futbolunda dağılım

Ülkemizin en önemli sorunları içerisinde yer alan kız çocuklarının erken yaşta evlendirilmeleri ile çocukların suç işleme oranındaki artışın önlenmesinde Türkiye Futbol Federasyonu'nun yürüttüğü bazı *Grassroots* projeleri katkı sağlamaktadır. Türkiye Futbol Federasyonu ve Emniyet Genel Müdürlüğü işbirliği ile suça meyilli veya suç işlemiş çocukların topluma kazandırılması amacıyla futbol eğitim merkezlerinde futbol oynama olanağı sağlanmakta ve futbol turnuvaları organize edilmektedir.

Aynı zamanda Türkiye Futbol Federasyonu; futbolun sadece bir spor olmadığını, herkesin oynayabileceği ve ulaşabileceği bir spor olduğunu her fırsatta vurgulamaktadır. Şu ana kadar cezaevlerinde gerçekleştirilen turnuvalar ile iki binin üzerinde tutuklu ve hükümlünün futbol oynamasına olanak sağlanmıştır. Türkiye Futbol Federasyonu ve Ceza ve Tevkif Evleri Genel Müdürlüğü işbirliği ile bu sayı daha da artırılacak ve Türkiye'de birçok ceza ve tevkif evlerine ulaşılacaktır.²

Hazırlanan tezin literatür taraması bölümünde futbolun Avrupa'daki üst kuruluşu olan UEFA hakkında bilgiler yer almaktadır. UEFA tarafından hayata geçirilen *Grassroots* programının detaylı bilgileri ve bu çerçevede verilen desteklerden söz edilmektedir.

² FGD, Diğer *Grassroots*, Dezavantajlı Futbol, 2012. <http://www.tff.org/default.aspx?pageID=1035> [erişim tarihi 13 Nisan 2014]

Türkiye’de *Grassroots* futbolunun önemi üzerinde durulmuş, Türkiye Futbol Federasyonu’nun programa üye oluşu hakkında bilgiler verilmiştir.

Veri bölümünde Avrupa ve Türkiye’den federasyonlar ile kulüpler tarafından yürütülen projeler hakkında bilgiler verilmiştir. Projelerin amaç, hedef ve işleyişleri ile ilgili bilgilere değinilmiştir. Bu alanda bugüne kadar herhangi bir çalışmanın yapılmaması sebebiyle federasyonlar ve kulüpler tarafından gerçekleştirilen proje örnekleri üzerinden çıkarımlar yapılmıştır.

Grassroots futbolunun katkılarının uzun vadede daha net bir şekilde anlaşılacağı ve daha somut veriler ile ortaya konacağı aşikardır. Bu çalışma ile *Grassroots* futbolunun ne olduğu, bugüne kadar bu alanda yapılan çalışmalar hakkında elde edilmiş bilgiler ve gelecekte *Grassroots* futbolunun sağlayacağı faydalar bu çalışma vesilesiyle ortaya konmuş olacaktır. Avrupa’dan ve Türkiye’den *Grassroots* alanında *best practise* sayılabilecek çalışma örneklerinin tüm detayları değerlendirilerek özellikle elit futbolcu aday havuzuna sağladığı pozitif katkı üzerinde durulacaktır. *Grassroots* futbolu ile henüz tanışmamış veya yeterli önemi göstermemiş futbol kulüpleri için bu bilgiler bir örnek teşkil ederek yol gösterici nitelik taşıyacaktır.

2. GENEL BİLGİLER

2.1 UEFA (UNION OF EUROPEAN FOOTBALL ASSOCIATIONS)

UEFA, yani uzun ismiyle Avrupa Futbol Federasyonları Birliği (İngilizce: *Union of European Football Associations*; Fransızca: *Union des Associations Européennes de Football*; Almanca: *Vereinigung Europäischer Fußballverbände*) Kosova ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti hariç, tüm Avrupa devletleri ile Türkiye, Kıbrıs, İsrail, Kazakistan, Ermenistan, Gürcistan, Azerbaycan, Ukrayna ve Rusya'yı da içine alan ve kendisine bağlı ülke federasyonlarından oluşan yarı federal bir spor kurumudur.

Futbol ve Futsal'ın Avrupa'daki yöneticisi ve denetleyicisi olan UEFA'nın resmi dilleri İngilizce, Almanca ve Fransızca'dır. Merkezi ise İsviçre'nin Nyon kentindedir. UEFA, FIFA'ya bağlı altı konfederasyon içerisindeki en büyük konfederasyondur. Ayrıca yine diğer konfederasyonlar içerisindeki en güçlü mali ve sportif altyapıya sahip olanıdır. Neredeyse dünyanın tüm en iyi oyuncularını İngiltere, İspanya, Almanya, İtalya ve Fransa başta olmak üzere, UEFA üyesi ülkelerin liglerinde oynamaktadır. Yine tüm dünyanın en güçlü ulusal takımları da çoğunlukla UEFA üyesi ülke federasyonlarının milli takımlarıdır. 2010 FIFA Dünya Kupası'na ise UEFA üyesi ülkelere 32'si katılmıştır. Ayrıca FIFA Dünya sıralamasında yer alan ilk 20 takımın 12'si UEFA üyesi ülkelerin milli takımlarıdır. Kadın futbolunda ise dünya sıralamasının ilk 20 takımı arasında 13 UEFA üyesi ülke milli takımı yer almıştır. 2007 Dünya Kadınlar Dünya Kupası'nı kazanan Almanya Kadın Milli Takımı da UEFA üyesi ülke milli takımlarındandır.

UEFA; İtalya, Fransa ve Belçika futbol federasyonları arasındaki görüşmeler sonrasında İsviçre'nin Basel şehrinde 15 Haziran 1954 tarihinde kurulmuştur. Sonrasında ise merkezi sırasıyla Bern'e, oradan da 1959'da Paris'e taşınmıştır. Birliğin idari merkezi 1995 yılından bu yana ise İsviçre'nin Nyon kentinde bulunmaktadır.³ Henri Delaunay,

---

³ UEFA, About UEFA, History, Overview, 1998, <http://www.uefa.org/about-uefa/history/index.html> [erişim tarihi 17 Nisan 2014]

UEFA'nın ilk Genel Sekreteri, Ebbe Schwartz ise ilk başkanıdır. Başlangıçta 25 ulusal federasyondan oluşan UEFA, katılımlarla birlikte bugün 54 ülke federasyon üyeliği halini almıştır. UEFA'ya bağlı takımlar uluslar arası alanda şimdiye dek on kez FIFA Dünya Kupası, yirmi bir kez Kıtalararası Kupa ve üç kez de FIFA Dünya Kupası'nı kazanmıştır. Kadın futbolunda ise üç kez FIFA Kadınlar Dünya Kupası ve bir kez de Altın Olimpiyat Madalyası kazanmışlardır.⁴

---

⁴ UEFA, UEFA Champions League, History, 1998, <http://www.uefa.com/uefachampionsleague/history/> [erişim tarihi 17 Nisan 2014]

Tablo 2.1: UEFA'ya üye ülkeler listesi

KOD	ÜLKE	KURULUŞ	UEFA ÜYELİK
ALB	 ARNAVUTLUK	1930	1954
GER	 ALMANYA	1900	1954
AND	 ANDORRA	1994	1996
AUT	 AVUSTURYA	1904	1954
AZE	 AZERBAJCAN	1992	1994
BLR	 BELARUS	1989	1993
BEL	 BELÇİKA	1895	1954
BIH	 BOSNA-HERSEK	1992	1998
BUL	 BULGARISTAN	1923	1954
GIB	 CEBELTARİK	1895	2013
CZE	 ÇEK CUMHURİYETİ	1901	1954
DEN	 DANIMARKA	1889	1954
ARM	 ERMENİSTAN	1992	1992
EST	 ESTONYA	1921	1992
FRO	 FAROE ADALARI	1979	1990
FIN	 FINLANDIYA	1907	1954
FRA	 FRANSA	1919	1954
WAL	 GALLER	1876	1954
GEO	 GÜRCİSTAN	1990	1992
CRO	 HIRVATİSTAN	1912	1993
NED	 HOLLANDA	1889	1904
ENG	 İNGİLTERE	1863	1954
IRL	 İRLANDA	1921	1954
SCO	 İSKOÇYA	1873	1954
ESP	 İSPANYA	1909	1954
ISR	 İSRAİL	1928	1994
SWE	 İSVEÇ	1904	1954
SUI	 İSVİÇRE	1895	1954
ITA	 İTALYA	1898	1954
ISL	 İZLANDA	1947	1954
MNE	 KARADAĞ	1931	2007
KAZ	 KAZAKİSTAN	1914	2002
CYP	 KIBRIS	1934	1962
NIR	 KUZEY İRLANDA	1880	1954
LTU	 LETONYA	1922	1992
LIE	 LIHTENŞTAYN	1934	1974
LVA	 LİTVANYA	1921	1992
LUX	 LÜKSEMBURG	1908	1954
HUN	 MACARİSTAN	1901	1954
MKD	 MAKEDONYA	1948	1994
MLT	 MALTA	1900	1960
MDA	 MOLDOVA	1990	1993
NOR	 NORVEÇ	1902	1954
POL	 POLONYA	1919	1954
POR	 PORTEKİZ	1914	1954
ROU	 ROMANYA	1909	1954
RUS	 RUSYA	1912	1954
SMR	 SAN MARİNO	1931	1988
SRB	 SİRBİSTAN	1919	1954
SVK	 SLOVAKYA	1938	1993
SVN	SLOVENYA	1920	1994
TUR	TÜRKİYE	1923	1962
UKR	UKRAYNA	1991	1992
GRE	YUNANİSTAN	1926	1954

Kaynak: UEFA

Tablo 2.2: UEFA tarafından düzenlenen futbol organizasyonları

KULÜPLER DÜZEYİNDE	MİLLİ TAKIMLAR DÜZEYİ	AMATÖR DÜZEY
UEFA Şampiyonlar Ligi	Avrupa Futbol Şampiyonası	Avrupa Gençler Bölgeler Arası Futbol Şampiyonası
UEFA Avrupa Ligi	Avrupa 21 Yaş Altı Futbol Turnuvası	
UEFA Kupa Galipleri Kupası (1960-1999)	Avrupa 19 Yaş Altı Futbol Şampiyonası	
UEFA Inter-Toto Kupası (1995-2008)	Avrupa 17 Yaş Altı Futbol Şampiyonası	
UEFA Süper Kupası	Avrupa Kadınlar Futbol Şampiyonası	
UEFA Bayanlar Şampiyonlar Ligi	Avrupa Kadınlar 19 Yaş Altı Futbol Şampiyonası	
UEFA Futsal Kupası	Avrupa Kadınlar 17 Yaş Altı Futbol Şampiyonası	
	Avrupa Futsal Şampiyonası	
	Avrupa 21 Yaş Altı Futsal Turnuvası	

Kaynak: UEFA

UEFA'nın kuralları ve aldığı kararlar Avrupa Komisyonu ile ters düşmemelidir. 1990'lı yıllarda televizyon hakları ve özellikle uluslar arası transfer konuları Avrupa hukukuna uyumlu olacak şekilde yeniden düzenlenmiştir. Günümüzde UEFA başkanlığını eski Fransız futbolcu Michel Platini yürütmektedir. En kıdemli asbaşkan ise Türkiye Futbol Federasyonu Onursal Başkanı Şenes Erzik'tir. ⁵

⁵ UEFA, 2010, tr.wikipedia.org/wiki/UEFA [erişim tarihi 17 Nisan 2014]

2.2 UEFA GRASSROOTS PROGRAMI

UEFA tarafından *Grassroots* futboluna ilgi 2000'li yılların öncesinde başlamış olsa da asıl çalışmalar son 10 yılda yapılmıştır. Bunun en somut göstergesi olarak 2009 yılında UEFA tarafından hayata geçirilen *Grassroots Charter* sistemi gösterilmektedir. Charter sistemine giriş yaparak 1 yıldız almaya hak kazanan üye ülke federasyonları ülkelerinde gerçekleştirdikleri projelerin sürdürülebilirliği, futbol oynayan insan sayısının ülke nüfusunda belirli bir orana ulaşması, kız ve kadın futbolunda geliştirdiği projeler, engelli ve dezavantajlı futbolu faaliyetleri ve tanıtıcı futbol faaliyetleri gibi kriterleri yerine getirdikçe 7 yıldız seviyesine kadar yükselebilmektedirler.⁶

Misyonu; futbolu yaygınlaştırmak, korumak ve geliştirmek olan UEFA, ortaya attığı *Grassroots* futbolu kavramı ile özellikle çocuk futbolu faaliyetlerinin sistemli hale getirilmesine ve bu sayede elit futbolcu havuzuna katkı sağlamayı hedeflemektedir. Diğer taraftan ise profesyonel futbol dışında kalan her türlü futbol faaliyetlerini kapsayan, her yaşta kadın ve erkeğin katılabildiği, futbol oynayan ya da futbola ilgi duyan insan sayısını artırılması amaçlanmaktadır. Bu sayede futbol izleyici sayısı artırılmış, geleceğin ebeveynlerine ulaşılmış ve futbol ruhu geniş kitlelere aşlanmıştır. *Grassroots* futbolu ayrıca engelli ve dezavantajlı bireylere yönelik faaliyetleri destekleyerek onların gündelik hayata adapte olmalarını katkı sağlamayı amaçlamıştır.

Bugün 54 üye ülke federasyonundan 53'ü *Grassroots Charter* sistemine katılmış olan UEFA, bu programın geliştirilmesine yönelik faaliyetlerini sürdürmektedir. Çocuk futbolu alanında sürdürülen projelere eğitim desteği verilmektedir. 12 ve altı yaş grupları için sürekli güncellenen ve internet üzerinden tüm antrenörlerin rahatlıkla ulaşabileceği bir elektronik eğitim modülü UEFA tarafından hazırlanmıştır. UEFA ayrıca üye ülke federasyonlarının *Grassroots* futbolu alanında çalışanlarına yönelik eğitim grupları da düzenlemektedir. UEFA fonlarından olan *HatTrick* özellikle kadın futbolu projeleri geliştiren üye ülke federasyonlarına mali destek vermektedir.

---

⁶ UEFA, 2008, <http://www.uefa.com/trainingground/grassroots/news/newsid=1592576.html> [erişim tarihi:21 Nisan 2014]

UEFA *Grassroots* Programı üye 53 ülke federasyonundan yetkililerin katılımıyla her yıl düzenli olarak değerlendirme toplantıları gerçekleştirilmektedir. Toplantılarda, yıl içerisinde üye ülkeler tarafından aday gösterilmiş en iyi *Grassroots* projesi, en iyi *Grassroots* kulübü ve en iyi *Grassroots* lideri ödülleri verilmektedir. Artvin'in Arhavi ilçesinde beden eğitimi öğretmenliği yapmakta olan Fikret Kadioğlu da 2013 yılı en iyi *Grassroots* lideri ödülü kazanmıştır.⁷

UEFA, *Grassroots* futbolunun tanıtımına katkı sağlamak amacıyla eski futbol yıldızları elçi görevi üstlenmişlerdir.⁸ *Real Madrid*'li efsane savunma oyuncusu Fernando Hierro, *Chelsea* ve *Blackburn Rovers* forması giymiş Graeme Le Saux, *Benfica*, *Juventus* ve *Inter Milan* gibi takımlarda oynamış Paolo Sousa gibi eski yıldızlar günümüzde *Grassroots* futbolu elçisi görevini sürdürmektedirler. Tanıtıcı faaliyetlere diğer bir örnek her yıl Şampiyonlar Ligi finali öncesinde gerçekleştirilen *Grassroots* aktiviteleridir. Bu sayede hem final maçına olan ilginin artması hem de *Grassroots* futbolunun öneminin vurgulanması amaçlanmaktadır. *Grassroots Day* olarak lanse edilen bu özel gün programa üye olan ülke federasyonlarınca da çeşitli futbol aktiviteleri ile kutlanmaktadır.

2.3 UEFA HATTRICK DESTEK FONU

Hattrick, UEFA tarafından geliştirilmiş bir destek programıdır. Üye ülkelerin tesisleşme ve eğitim konularında geliştirecekleri projelere maddi destek sunmaktadır. UEFA üyesi 54 üye ülke federasyonu altyapı, sosyal sorumluluk, tesisleşme ve eğitim konularında yürüttüğü projeler için 2010 yılından buyana *Hattrick* destek fonundan yardımlar almaktadır.

---

⁷ UEFA, Training Ground, Grassroots, Video, 2013, <http://www.uefa.com/trainingground/grassroots/video/videoid=1937487.html> [erişim tarihi:23 Nisan 2014]

⁸ Wild East Football, Home, Tom Byer takes on Chine as Grassroots ambassador, 2012, <http://wildeastfootball.net/2012/08/chinese-football-association-appoints-tom-byer-as-head-technical-advisor-to-china-school-football-program/> [erişim tarihi:23 Nisan 2014]

UEFA İcra Komitesi, 2010 yılı Aralık ayında Prag'da düzenlediği toplantıda kadın futbolunun gelişimine destek olmak amacıyla 2012-2016 yıllarında *Hattrick* fonlarının yüzde 50'sini Kadın Futbol'unun gelişimine ayıracağını deklare etmiştir. ⁹

UEFA, bu bağlamda 2012 yılında 4 yıl boyunca kadın futbolu aktivitelerinde kullanılması şartıyla Türkiye Futbol Federasyonu'na 350 bin avroluk bir para yardımında bulunmuştur.

UEFA Kadın Futbolu Komitesi Başkanı Karen Espelund yaptığı açıklamada Türkiye Futbol Federasyonu'nun kadın futbolunu gelişimi için yapacağı *Grassroots* faaliyetlerine destek olarak 4 yıllık bir bütçe ayırdıklarını iletmiştir. Ayrıca kız çocuklarına yönelik yürütülecek 4 yıllık proje ile elit kadın futbolcu havuzuna destek sağlanacağını eklemiştir. ¹⁰

Türkiye Futbol Federasyonu'nun UEFA *Hattrick* destek programından aldığı bir diğer yardım ise "Yurdumuzda Güzel Şeyler Oluyor" projesine alınan yardım olmuştur. Antalya ve Siirt illerindeki Sosyal Hizmetler Çocuk Esirgeme Kurumu'na bağlı çocuk yuvaları bahçesine futbol sahası yaptıran Türkiye Futbol Federasyonu, görevlendirdiği antrenörler vasıtasıyla buradaki çocuklara futbol eğitimi vermesini sağlamıştır. ¹¹

UEFA'nın son İcra Kurulu toplantısında ise EURO 2016 Avrupa Futbol Şampiyonası'na katılacak 24 takıma 301 milyon avro dağıtılması kararı çıkmıştır. Bu çerçevede, finallere gitme hakkı kazanan takımlara 8'er, şampiyon olan takıma ise 27 milyon avro dağıtılacaktır. ¹²

UEFA her sezon başında üye ülkelerde gelen *Hattrick* destek fonundan yararlanma taleplerini kabul etmektedir. Ardından projelerin sürdürülebilirliği, katılımcı sayıları, sağlayacağı faydalar UEFA İcra Kurulu'nca değerlendirilmekte ve karara bağlanmaktadır.

⁹ UEFA, Women's Football Development, 2011, <http://www.uefa.com/women/womens-football-development/hattrick/news/newsid=1720891.html> [erişim tarihi:23 Nisan 2014]

¹⁰ Güvenir, A.,2012.Tam Saha Dergisi. *Kadın futbolunun çaresi kulüplerde*.(95),pp.70-71

¹¹ TFF, FGD, UEFA'dan TFF projesine destek,

<http://www.tff.org/default.aspx?pageID=228&fxtID=2410> [erişim tarihi:23 Nisan 2014]

¹² A HABER, Spor, UEFA'dan şikeye karşı yeni formül, 27 Mart 2014,

<http://www.ahaber.com.tr/Spor/2014/03/27/uefadan-sikeye-karsi-yeni-formul> [erişim tarihi:23 Nisan 2014]

2.4 UEFA STUDY GROUP TOPLANTILARI

UEFA her yıl düzenli olarak üye ülke federasyonların yöneticileri ile toplantı yaparken bir diğer taraftan da bu ülkelerden konularında uzman kişilerin katılımıyla *Study Group Scheme* toplantılarını organize etmektedir. UEFA Teknik Komitesi tarafından hayata geçirilen bu proje ile antrenör eğitimi, elit futbol ve *Grassroots* alanlarında etkileşim toplantıları düzenlenmektedir. Üye ülke federasyonları her yıl başında eğitim, elit futbol ve taban futbolu olarak adlandırılan *Grassroots* çalışmalarını yerinde görmek istedikleri ülkeleri UEFA'ya bildirmektedirler. UEFA, tüm talepleri topladıktan sonra sezonluk olarak konusuna göre *Study Group Scheme*'a ev sahipliği yapacak ülkeleri ve katılımcıları açıklamaktadır.

Avrupa futbolunun ortak gelişimi ve ülkelerin karşılıklı bilgi alışverişi şeklinde geçen bu toplantıların konaklama ve ulaşım masrafları UEFA tarafından karşılanmaktadır. Ülkelerin kendilerinin belirleyeceği ve 11 kişiyi geçmeyecek bir katile ile katılabildikleri bu toplantılarda UEFA Teknik Komite üyeleri de hazır bulunmaktadır. Her bir eğitim toplantısı 3 gün sürmekte ve ev sahibi hariç 3 veya 4 ülke toplantılara katılmaktadır.

Study Group Scheme programının ilk gününde ev sahibi ülkenin hoş geldin konuşması ve açılış sunumunun ardından misafir ülkeler konuyla ilgili ülkelerinde yapılan çalışmaları diğer ülke delegelerine aktarmaktadır. 2. ve 3. günlerde ise eğitim konusuna göre amatör ve profesyonel kulüp ziyaretleri, ev sahibi ülkenin ilgili alanda yürüttüğü projeler ve sistemler üzerine bilgilendirme yapılmaktadır.

UEFA Teknik Komitesi tarafından yürütülen *Study Group Scheme* programı ile 54 üye ülke gruplar halinde bir araya getirilmekte ve etkileşim içine girmeleri sağlanmaktadır. Bu sayede tüm Avrupa'da antrenör eğitimi, elit ve taban futbolu gibi konularda uygulama birliği oluşturulmaya çalışılmaktadır.¹³

---

¹³ UEFA, Football Development, Technical, Exchange Programmes, 2014, <http://www.uefa.org/football-development/technical/exchange-programmes/news/newsid=2064289.html> [erişim tarihi:24 Nisan 2014]

2.5 GRASSROOTS CHARTER SİSTEMİ

Hamburg’da düzenlenen 8. *Grassroots* Çalıştayı’nda Teknik Komite Direktörü Andy Roxburgh tarafından yapılan sunum ile UEFA *Grassroots Charter* sistemi üyelere tanıtılmıştır. 2009 yılında yapılan toplantı sonrasında UEFA üyesi 37 ülke federasyonu *Grassroots Charter* sistemine katıldıklarını beyan eden sözleşmeyi imzalamışlardır.¹⁴

Avrupa’da üye ülke federasyonları tarafından yürütülen *Grassroots* projelerinin sayılarını artırmak, kapsamalarını genişletmek ve sürdürülebilirliklerini sağlamak amaçlarıyla oluşturulan *Charter* sistemi üyesi sayısı 47 ülke federasyonuna ulaşmıştır.¹⁵

Tablo 2.3: UEFA Grassroots Charter Listesi 2011

1.Yıldız	Arnavutluk	Belçika	Bosna-Hersek
	Hırvatistan	Kıbrıs	Estonya
	Fransa	Makedonya	Yunanistan
	Macaristan	İsrail	İtalya
	Litvanya	Letonya	Polonya
	Portekiz	Romanya	Sırbistan
	Slovakya	İspanya	
2.Yıldız	Belarus	Gürcistan	Slovenya
3.Yıldız	Azerbaycan	Çek Cumhuriyeti	Faroe Adaları
	Lüksemburg	Malta	Türkiye
4.Yıldız	Andora	İzlanda	Lihtenştayn
	İsveç		
5.Yıldız	Ermenistan	Avusturya	Danimarka
	Moldova	Kuzey İrlanda	İrlanda Cumhuriyeti
	Rusya	İsviçre	Galler
6.Yıldız	İngiltere	Finlandiya	Almanya
	Hollanda	Norveç	İskoçya
	Ukrayna		

Kaynak: UEFA

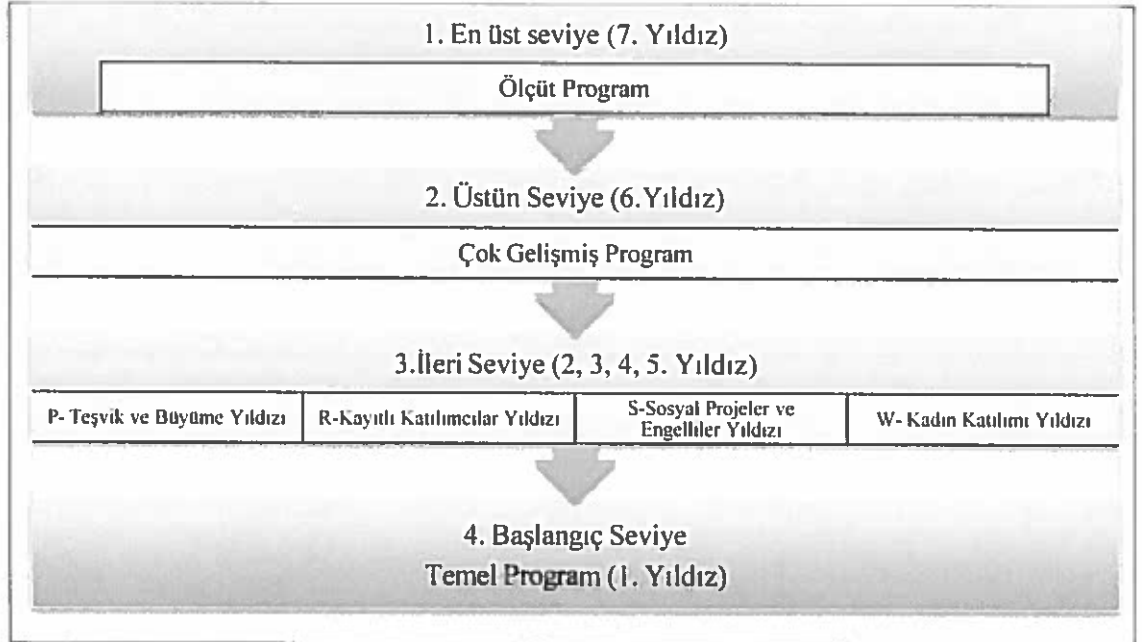
Toplamda 4 ana seviye olarak bölümlendirilen *Grassroots Charter* sistemindeki her bir kriteri yerine getiren üye ülke federasyonu yıldız almaya hak kazanmaktadır. Başlangıç seviyesinde yer alan 1 yıldız üye ülkelerin *Grassroots Charter* sistemine girişlerinde

¹⁴ UEFA, Football Development, Technical, Grassroots, News, 2009, <http://www.uefa.org/football-development/technical/grassroots/news/newsid=812192.html> [erişim tarihi:25 Nisan 2014]

¹⁵ UEFA, Football Development, Technical, Grassroots, News, 2010, <http://www.uefa.org/football-development/technical/grassroots/news/newsid=1473710.html> [erişim tarihi:25 Nisan 2014]

verilmektedir. İleri seviye bölümünde ise 2, 3, 4 ve 5. yıldızları kazanabilmek için çeşitli kriterler bulunmaktadır. Bunlar kayıtlı katılımcı sayısının ülke nüfusuna oranı, sosyal sorumluluk alanı ve engelli bireyler için yürütülen *Grassroots* projeleri, kadın futbolu projelerine katılım oranı ve *Grassroots* futbolunu tanıtıcı faaliyetler şeklinde 4 ayrı kriter şeklindedir. Üstün seviye olarak adlandırılan bölümde üye ülkeler tarafından yürütülen projelerin sürdürülebilirliği ve program halini alması gerekmektedir. Üstün seviye kriterini yerine getiren üye ülke 6. yıldız almaya hak kazanır. Son seviyede ise en üst seviye olarak adlandırılmaktadır. Bu seviyede diğer ülkelerin örnek aldığı proje ve programları yürütüyor olmak gerekir. En üst seviye kriterinin yerine getirilmesi sonrasında 7. yıldız kazanılmış olur. Her bir kriterin yerine getirilmesi sonrasında üye ülke federasyonu gerçekleştirdiği projelerin detaylı raporlarını UEFA'ya göndermektedir. UEFA tarafından yapılan değerlendirmeler sonrasında başvuru sonucu açıklanır ve resmi internet sitesinden duyurulur.

Şekil 2.1: UEFA Grassroots Charter sistemi kriterleri

Kaynak: UEFA

2.6 TÜRKİYE FUTBOL FEDERASYONU'NUN GRASSROOTS CHARTER SİSTEMİNE GİRİŞİ ve TÜRKİYE'DE GRASSROOTS FUTBOLU

Helsinki'de yedincisi düzenlenen UEFA *Grassroots* Konferansı'nın açılışında toplanan UEFA *Grassroots* Komitesi tam üyelik için tüm kriterleri yerine getiren Türkiye Futbol Federasyonu'nu oybirliği ile *Charter* sisteminin 16. Daimi üyesi ilan etmiştir.

Türkiye Futbol Federasyonu'nu temsilen Gündüz Tekin Onay başkanlığındaki AR-PEG ekibi 2007 yılında düzenlenen bu konferansa katılmıştır. Hazırladığı başvuru dosyası ve 2007 *Grassroots* Türkiye etkinlikleri programıyla büyük beğeni toplayan Türkiye Futbol Federasyonu'nun daimi üyelikten sonra değerlendirme ve denetlemelere tabi tutulacağı UEFA *Grassroots* Komitesi tarafından açıklanmıştır. UEFA, ayrıca Türkiye Futbol Federasyonu'nun bundan sonraki çalışmalarında destek fonlarından yararlanabileceğini duyurmuştur.¹⁶

Dönemin federasyon başkanı Haluk Ulusoy yaptığı açıklamada “Geleceğin futbol altyapısı *Grassroots* gerçeğinde yattığını ve Türkiye Futbol Federasyonu olarak çok mutlu olduklarını açıklamıştır. Ayrıca bu konuda emeği geçen herkese teşekkür etmiştir”.¹⁷

Üyelik sonrasında Türkiye Futbol Federasyonu AR-PEG departmanı önceliğini *Grassroots* kelimesinin bilinirliğinin artırılmasına yönelik tanıtım çalışmalarına vermiştir. Üyelik görüşmelerinde 2007 yılı faaliyet planlamasında yer verdikleri Konya Mevlana *Grassroots* Festivali ile İstanbul Riva Düş Köyü Festivali gibi tanıtım amaçlı çocuk futbolu etkinlikleri organize edilmiştir.

Üyelğin ardından üzerinde durulan bir diğer konu *Grassroots* futbolunun kelime anlamının ne olduğu, futbolun hangi alanlarını kapsadığı ve amaçlarının net bir şekilde açıklanması olmuştur. Daha doğrusu UEFA tarafından net bir şekilde ifade edilen bu

---

¹⁶ Hürriyet, Spor, Arşiv, 2007, <http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=6361404&tarih=2007-04-19> [erişim tarihi:26 Nisan 2014]

¹⁷ TFF, Türkiye UEFA Grassroots Charter'ında, 2007, <http://www.tff.org/default.aspx?pageID=228&fxtID=1082> [erişim tarihi:26 Nisan 2014]

tanımın ülkemizde tanıtılması ihtiyacı doğmuştur. *Grassroots* futbolunun, profesyonel futbol dışında kalan her türlü futbol organizasyonunu kapsadığı, cinsiyet ayrımı yapmaksızın her yaştan insanın her yerde futbol oynayabileceği vurgusu yapılmıştır. Ülkemizde *Grassroots* futbolunun bilinirliğinin artırılması ve tanımının ne olduğunu vurgulamak adına yapılan bir diğer uygulama ise İngilizceden gelen bir kelime yerine Türkçe bir ismin kullanılması olmuştur. Bu amaçla *Grassroots* futbolunun ruhuna ve tanımına uygun olduğu düşünülen Herkes İçin Futbol ismi kullanılmaya başlanmıştır.

Tablo 2.4: TFF Herkes İçin Futbol'un temel değerleri

Futbola ve tüm paydaşlara saygı
Fair-Play
Fırsat eşitliği
Evrensellik
Katılımcılık
Takım ruhu ve dayanışma
Kendi kaynağını yaratan yapılanma

Kaynak: TFF

Tablo 2.5: TFF Herkes İçin Futbol'un ilkeleri

Herkesin oynama fırsatı vardır
Futbol her yerde oynanabilir
Ayrımcılık yoktur
Güvenlik önceliktir
Önce oyuncular gelir
Skordan kendileri sorumludur
Fair-Play'e saygı gösterilmelidir
Futbol düşünüldenden daha ucuz bir eğlencedir
Aksiyonun dinamik, yalın, heyecan verici ve ödüllendirici olması gerekir
Kaleci olmayabilir
Hakem olmayabilir
Saha ebatları değişken olabilir
Skor tabelası olmayabilir
Eğiticidir ve zorlayıcı değildir
Oyuncular pozisyonu kendisi tespit eder
İlişkiler, takım çalışması ve becerilerin geliştirilmesi anahtar bileşendir

Kaynak: TFF

Üyeliğe giriş ile birlikte I. *Grassroots* yıldızını kazanan Türkiye Futbol Federasyonu ilerleyen yıllarda bu alandaki yatırımlarını artırmıştır. Herkes İçin Futbol olarak adlandırılmaya başlanan bu futbol türündeki faaliyetleri yürütmesi ve proje geliştirebilmesi adına Türkiye Futbol Federasyonu içerisinde bir birim oluşturulmuştur. 2008 yılının başında kurulan bu departmanın ismi Herkes İçin Futbol Müdürlüğü olmuştur. Kadın futbolu, okul ve çocuk futbolu, engelli ve dezavantajlı futbolu, salon futbolu, plaj futbolu ve veteran futbolu Herkes İçin Futbol Müdürlüğü çatısı altında toplanmıştır.

Kadın futbolunun Herkes İçin Futbol Müdürlüğü bünyesine geçmesinin ardından 2001-2006 yılları arasında duraklama süreci yaşayan Kadın Futbol Ligi yeniden başlatılmıştır. (Güvenir, 2012, ss: 16-17) Kadın futbolunu tanıtıcı paneller düzenlenmeye başlanmış, kulüpleri ve ligi destekleyici projeler hayata geçirilmiştir. Çocuk futbolu alanında yapılan çalışmalarda projelere katılan birçok kız çocuğu ilerleyen yıllarda kadın futbol takımlarının formasını giymişlerdir.

UEFA tarafından 1996 yılından itibaren resmîyet kazandırılan ve uluslar arası düzeyde turnuvaları organize edilen salon futbolu Herkes İçin Futbol departmanı tarafından yürütülen bir diğer futbol türü olmuştur. Futsal olarak adlandırılan salon futbolu ligi ilk kez 2009 yılında organize edilmiştir. Türkiye’de ilk kez düzenlenen Futsal liginin sponsoru Efes Pilsen olmuştur.

Türkiye Futbol Federasyonu’nun 17 Şubat 2009 tarihinde toplanan yönetim kurulu toplantısında kabul edilen 2008-2009 sezonu Efes Pilsen Futsal Ligi Statüsü yürürlüğe girmiştir. Ligin katılım koşulları, kulüp yöneticileri, teknik sorumlular, oyuncular ve diğer ilgililerin uymakla yükümlü oldukları kuralları ile Futsal Ligi kapsamında oynanacak olan müsabakaların organizasyonuna ilişkin usul ve esaslar bu statü ile duyurulmuştur.¹⁸

Türkiye Futbol Federasyonu ve Milli Eğitim Bakanlığı arasında gerçekleştirilen protokol kapsamında salon futbolunun okullar arası müsabakalar şeklinde organize edilmesi kararlaştırılmıştır. 2009 yılında sadece liseler kategorisi olan okullar arası futsal müsabakaları 2010 yılından itibaren liselerin yanı sıra ortaokullar arasında da

¹⁸ TFF, Ana Sayfa, Efes Pilsen Futsal Ligi Statüsü yürürlüğe girdi, 2009, <http://www.tff.org/default.aspx?pageID=901&ftxtID=6326> [erişim tarihi:27 Nisan 2014]

organize edilmiş ve her iki yaş grubunda kız ve erkek kategorileri oluşturulmuştur. Herkes İçin Futbol Müdürlüğü okullar arası Futsal müsabakalarında okul takımlarını çalıştıracak olan öğretmenlerin faydalanmaları amacıyla Futsal ile ilgili e-öğrenme modülü hazırlamış ve hizmete sunmuştur.¹⁹

Ülkemizde 2006 yılından bu yana düzenlenen Plaj Futbol'u ligi 2008 yılından itibaren Herkes İçin Futbol ligi bünyesine geçirilmiştir. Bu sayede herkesin tescilli bir kulüp olmaksızın takımını kurup katılabildiği bir lig halini almıştır. Daha önce 4 etap ve 1 Türkiye finali şeklinde organize edilen Plaj Futbolu liginin etap sayısı artırılarak bilirliliğine katkı sağlanmıştır. Futbolun her yerde ve her alanda oynanabileceği ilkesinden yola çıkılarak rekreasyonel amaçlı oluşturulan Plaj Futbol'u ligine Garanti Bankası sponsor olmuştur. Daha sistemli bir organizasyon halini alan lig hem A Milli Plaj Takımına oyuncu havuzu oluşturmuş, hem de profesyonel ligin tatil olduğu yaz aylarında futbol oyuncusu ve seyircisine bir alternatif olmuştur.

Ülkemizde bir hayli rağbet gören, 2 milyon civarında aktif oyuncuya sahip, serbest zamanın futbol oynayarak değerlendirildiği bir futbol türü olan halı saha futbolunda ilk büyük resmi organizasyonun Nike Halı Saha ligi olduğu gözlemlenmiştir. Herkes İçin Futbol Müdürlüğü tarafından Nike firması sponsorluğunda ilk kez 2009 yılında pilot olarak 4 il ve 1 ilçede uygulanan halı saha ligi ile profesyonel futbolun dışında kalan birçok futbol severine ulaşılmıştır. 2010 yılı sonrasında ise organizasyon kapsamı genişletilerek tüm ülke genelinde bir halı saha ligi organize edilmiştir. Herkesin kolayca takımını kurup katılabildiği bu lig diğer resmi liglere alternatif bir lig olarak önemli bir açığı kapatmıştır.

Grassroots yani Herkes İçin Futbol'un içine aldığı diğer bir futbol türü ise engelli futboludur. Türkiye Futbol Federasyonu, herkese eşit şartlarda futbola erişme ve futbol oynama hakkına sahip olması gerektiğine inandığını deklare etmiştir. Bu amaç doğrultusunda Herkes İçin Futbol Müdürlüğü çatısı altında Engelli Futbolu Geliştirme Birimi kurulmuştur. İşitme, Görme, Zihinsel ve Bedensel olmak üzere 4 engelli grubuna yönelik futbol turnuvaları ve eğitim projeleri hayata geçirilmiştir. Engelli bireylerin futbol etkinliklerine katılımlarıyla sportif ve sosyal açıdan gelişimlerinin sağlanması

---

¹⁹ TFF, Haberler, MEB-TFF Futsal e-Öğrenme Modülü yayında, 2010, <http://www.tff.org/default.aspx?pageID=338&fxtID=8597> [erişim tarihi:27 Nisan 2014]

amacıyla yürütülen özel turnuvalar ve eğitim projelerinin yanı sıra, ülke genelinde devam eden Ampute Ligi ve Engelli Milli Takımları Türkiye Futbol Federasyonu'na desteklenmektedir.²⁰

Herkes İçin Futbol Müdürlüğü futbol sevgisini yaymak, herkese futbol oynama imkanı sunmak ve sosyal sorumluluk amaçlarıyla yürüttüğü projeler dışında Çocuk Futbolu alanı ile elit futbolcu havuzuna katkı sağlamayı da hedeflemektedir. Bu doğrultuda 12 yaş altındaki kız ve erkek çocukların nitelikli futbol eğitimi alabilmelerine olanak sağlamak amacıyla 2008 yılından itibaren projeler geliştirilmiş ve uygulanmıştır. Ülker firması sponsorluğunda gerçekleşen projelerin en önemlileri Futbol Köyleri, Futbol Eğitim Merkezleri ve Kulüp-Okul Futbolu işbirliği projeleridir. Çocukların özellikle 12 yaşına kadar alması gerekli eğitimler olan temel hareket eğitimi, koordinasyon, esneklik ve temel teknik konular projelere entegre edilmiştir. Bu sayede projelerden tespit edilen yetenekli çocuklar temel eğitimlerini almaları gereken yaşlarda

Çocuk futbolu alanında eğitim projelerinin hayata geçirilmesi sonrasında ise nitelikli eğitime ihtiyaç doğmuştur. Türkiye Futbol Federasyonu bu amaçla UEFA *Jira* Konvansiyonu içinde yer alan *Grassroots* antrenörlüğü kurslarını Eğitim Müdürlüğü çatısı altında organize etmeye başlamıştır.

Herkes İçin Futbol Müdürlüğü ve Hakem İşleri Müdürlüğü işbirliğinde uygulamaya konulan bir diğer proje ise Herkes İçin Futbol Hakemliğinin başlatılması olmuştur. 16 yaş üzerinde herkesin herhangi bir ön koşul olmadan katılabildikleri hakemlik kurslarından mezun olanlar, il/ilçelerde yapılan Herkes İçin Futbol turnuvalarında hakemlik yapmaya başlamışlardır.

Türkiye Futbol Federasyonu Herkes İçin Futbol Müdürlüğü çatısı altında *Grassroots* çalışmalarını yürütürken bir yandan da *Charter* sistemindeki kriterleri yerine getirmeye başlamıştır. *Charter*'da 2. yıldızın alınma kriteri olan futbol oynayan insan sayısındaki artışın belgelenebilmesi için bir lisanslama sistemi oluşturulmuştur. Herkes İçin Futbol lisansı olarak adlandırılan lisans herhangi bir kulüp yetiştirme tazminatı içermemekle birlikte sadece *Grassroots* futbolu bünyesinde gerçekleştirilen organizasyonlara katılım

---

²⁰ TFF, FGD, Diğer Grassroots, Engelli Futbolu, 2012, <http://www.tff.org/default.aspx?pageID=732> [erişim tarihi:27 Nisan 2014]

sayısını tespit etmek amacı ile uygulamaya konulmuştur. Lisans sisteminin kurulması sonrasında 3 yılda 365 bin kayıtlı sporcuya ulaşılmıştır.²¹

Grassroots Charter sistemine 2007 yılında katılan Türkiye Futbol Federasyonu gerçekleştirdiği projeler ile 2009 yılında 2. yıldız seviyesine yükselmiştir. *Charter* sistemindeki kriteri kayıtlı oyuncu sayıları olan 2. yıldızın alınmasında Herkes İçin Futbol lisans sisteminin katkısı olduğu belirtilmektedir.²² 2010 yılına gelindiğinde ise 3. yıldız kazanılması adına engelli futbolu organizasyonlarına ağırlık verilmiştir. Bu amaçla gerçekleştirilen Kardeşlik Engel Tanımaz projesi ile engelli bireylere futbol eğitimi veren merkezler oluşturulmuştur. Eğitim projesinin yanı sıra engelli ve dezavantajlı futbolu turnuvalar düzenlenmiştir. Proje sonrasında 3. yıldız için UEFA'ya yapılan başvuru olumlu neticelenmiş ve 2011 yılında *Grassroots Charter*'ında 3. yıldız seviyesine gelinmiştir.²³

Grassroots Charter'da ileri seviye bölümündeki diğer 2 kriter olan tanıtıcı faaliyetler ve büyüme hızı ile kadın futboluna katılım 2011 yılı içinde yapılan organizasyonlar ile gerçekleştirilmiştir. Yapılan başvuru sonucunda iki yıldız birden almaya hak kazanan Türkiye Futbol Federasyonu 2012 yılında 5. yıldız seviyesine ulaşmıştır.²⁴

Türkiye Futbol Federasyonu *Grassroots Charter* üyeliğine kabul edilmesinden 4 sene sonra 5. yıldızla ulaşarak en hızlı büyüme kaydeden üye ülkelerden biri olmuştur. Herkes İçin Futbol Müdürlüğü tarafından hayata geçirilip yürütülen projeler diğer ülkelerin dikkatini çekmiş, *Grassroots* futbolu konulu *Study Group Scheme* toplantılarında Türkiye tercih edilen bir federasyon olmuştur. Diğer taraftan yürütülen projelerin kapsamlarının genişletilmesi ve sürdürülebilirliğinin sağlanması sonucunda projeler artık birer program halini almıştır. Bunun bir sonucu olarak her bir futbol türü için ayrı birimlerin oluşturulması ihtiyacı doğmuştur. Herkes İçin Futbol Müdürlüğü içerisinde yer alan Kadın Futbolu ve Okul Çocuk Futbolu 2012 yılında birer müdürlük halini almışlardır.

---

²¹ TFF, FGD, Haberler, 2011, <http://www.tff.org/default.aspx?pageID=228&ftxtID=14173> [erişim tarihi:27 Nisan 2014]

²² TFF, FGD, Haberler, TFF Grassroots'da UEFA 2. yıldızını aldı, 2009, <http://www.tff.org/default.aspx?pageID=228&ftxtID=7439> [erişim tarihi:27 Nisan 2014]

²³ LİGTV, Haber, 2011, <http://www.ligtv.com.tr/haber/tffye-3-yildiz> [erişim tarihi:27 Nisan 2014]

²⁴ TFF, FGD, Haberler, 2011, <http://www.tff.org/default.aspx?pageID=228&ftxtID=14173> [erişim tarihi:28 Nisan 2014]

UEFA *Grassroots Charter*'ına 16. Daimi üye olarak giren ve 4 yıllık bir süreçte 5. yıldız seviyesine kadar ulaşan Türkiye Futbol Federasyonu taban futbolu alanında ilklere imza atmıştır. Futbol ülkemizde sadece rekabet ve üst düzey futbol olarak değerlendirildiği için taban futbolu alanında yapılan bu çalışmalar dikkat çekmiş, elit futbolcu havuzuna yetenekli çocuklar kazandırılmaya başlanmıştır. Futbolun serbest zaman aktivitesi olarak değerlendirilmesi, bağlayıcı ve birleştirici toplumsal yönü ve sosyal sorumluluk taraflarıyla yapılan faaliyetler beraberinde olumlu etkiler getirmiştir. Ancak unutulmamalıdır ki ülkemiz diğer Avrupa ülkelerine nazaran oldukça yoğun bir nüfusa sahiptir. Bu doğrultuda daha küçük ülkelerde kısa zamanda somut sonuçlar verebilen proje ve faaliyetlerin ülkemizde uygulanması olduğu kadar sonuçlarının gözlemlenmesi de bir o kadar zor olmaktadır.

Bir örnek ile ispatlanacak olursa Türkiye 273.383 lisanslı futbolcu sayısı ile ülke nüfusunun yüzde 0.361 oranını futbol ile buluşturmuştur. Bu rakam ile toplam 54 üye ülkesi olan UEFA'nın lisanslı oyuncu sayısının ülke nüfusuna oranı listesinde Türkiye'yi 48. sıraya getirmiştir. (Güvener, 2014, ss:26)

Giriş bölümünde de belirtildiği gibi *Grassroots* futbolunun etkilerinin kısa vadede açığa çıkabilmesi mümkün değildir. Futbolun geniş kitlelere ulaştırılması, sevdirmesi ve yaygınlaştırılması ile geleceğin futbol severleri ve bilinçli ebeveynlerine ulaşılmış olacaktır. Diğer taraftan ise elit futbolcu havuzuna yapılacak yetenekli oyuncu katkısı uzun vadede ülke futboluna ve ekonomik sıkıntılar içinde bulunan futbol kulüplerine destek olacaktır.

Bu çalışmanın veriler ve bulgular kısımlarında Türkiye'de 2008-2013 yılları arasında *Grassroots* futbolu alanında gerçekleştirilmiş projelerin detaylarına yer verilmiştir. Projelerin elit futbolcu havuzuna sağladığı katkılara vurgu yapılmıştır. UEFA üyesi diğer ülke federasyonlarından örnek projeler ve başarılı Avrupa kulüp örneklerine de değinilmiştir.

3. VERİ ve YÖNTEM

Bu bölümde Türkiye Futbol Federasyonu tarafından yürütülen *Grassroots* futbolu faaliyetleri incelenmiş ve şimdiye kadar gerçekleştirilen çalışmalar detaylarıyla açıklanmıştır. Yapılan çalışmalar faaliyetin etki alanı ve hedef kitlesine göre gruplandırılmıştır. Projelere katılan kişi sayıları, gerçekleştirildiği iller ve örnek bütçe dağılımları detaylı biçimde incelenmiştir.

Çalışmada, ayrıca aşağıda belirtilen araştırma soruları öne sürülmüştür;

Araştırma Sorusu 1: *Grassroots* futbolu yalnızca yetenekli oyuncu tespitine odaklı bir program değildir.

Araştırma Sorusu 2: *Grassroots* elit futbolun gelişimine temel teşkil eden bir programdır.

Belirlenen hipotezlerin test edilmesi amacıyla Türkiye Futbol Federasyonu tarafından yürütülen projeler değerlendirilmiş ve TFF'nin konu ile ilgili yetkilileri ile derinlemesine mülakatlar yapılmıştır. Geçmiş yıllarda TFF *Grassroots* Müdürlüğü görevini yürütmüş Sn. Serbülen Şengün ile Nike Halı Saha Ligi projesi sorumlusu Sn. Sertan Kıracağı'nın görüşlerine başvurulmuştur.

Ağırlıklı olarak Çocuk ve Okul futbolu ile Kadın futbolu alanında gerçekleştirilen proje ve çalışmalar öne sürülen hipotezlerin desteklenmesinde önemli katkı sağlamıştır. Gerçekleştirilen projelere katılım gösteren çocukların cinsiyet ayrımları yapılarak yetenekli oyuncu havuzuna yapılan katkılar sayılarla ifade edilmiştir.

4. BULGULAR

4.1 TÜRKİYE FUTBOL FEDERASYONU'NUN ÇOCUK ve OKUL FUTBOLU ALANINDA YÜRÜTTÜĞÜ PROJE ve ÇALIŞMALAR

4.1.1 Herkes İçin Futbol Merkezleri

Türkiye Futbol Federasyonu 06-12 yaş arası kız ve erkek çocuklarına verdiği özel önem neticesinde Ülker sponsorluğunda Herkes İçin Futbol eğitim merkezleri projesini hayata geçirmiştir. Proje kapsamında ücretsiz olarak faaliyetlere katılan 06-12 yaş arası kız ve erkek çocuklar temel futbol eğitimi yanı sıra beslenme ve *fair-play* eğitimleri de almışlardır. İlk olarak 2007 yılında İstanbul Beylerbeyi'nde açılan eğitim merkezi daha sonra Adana, Trabzon, Diyarbakır, Muş, Sinop ve İstanbul Bayrampaşa'da hizmete girmiştir.²⁵

Her bir çalışma döneminde 240 sporcuya eğitim veren Herkes İçin Futbol Merkezleri'nde 4 futbol eğitmeni ve 1 koordinatör görev almıştır. 4 haftalık dönemler şeklinde faaliyet gösteren merkezler eğitim yılı başından sonuna kadar faaliyetlerine devam etmiştir. 2007-2010 yılları arasında 3 eğitim yılı sürdürülen proje sonunda yaklaşık 40.000 çocuğa futbol eğitimi verilmiştir.

4.1.2 Futbol Köyleri Projesi

Türkiye Futbol Federasyonu Futbol Gelişim Direktörlüğü tarafından yürütülen *Grassroots* programı kapsamında düzenlenen Futbol Köyleri projesi ilk olarak 2007

---

²⁵ Taraf, haber, 2008, <http://www.taraf.com.tr/haber-yazdir-20948.html> [erişim tarihi:27 Nisan 2014]

yılından Van ilinde gerçekleştirilmiştir. 2007 yılında sadece Van ilinde belirli aralıklarla düzenlenen futbol kampları ilerleyen yıllarda eş zamanlı ve birden fazla ilde olacak şekilde organize edilmeye başlamıştır. Ülker sponsorluğu ile 7 yıldır gerçekleştirilen futbol köyleri projesine bugüne kadar Türkiye'nin çeşitli illerinden yaklaşık 5.400 kız ve erkek çocuk katılmıştır. 2012 yılına kadar her birinde 80 sporcunun yer aldığı futbol köyleri 2013 yılında çocukların daha kısa mesafelerde yolculuk etmeleri amacıyla 40 sporcuya düşürülmüş ancak merkez sayısı artırılmıştır. Ayrıca yine projede bir ilk olarak 2012 Futbol Köyleri sonrasında katılan çocuklar arasından tespit edilen 40 sporcu ile Riva Elit Futbol Köyü organize edilmiştir.

Şekil 4.1: Nevşehir Erkek Futbol Köyü 2012

Kaynak: TFF

Her sene eğitim yılı tamamlanmasının ardından yaz tatillerinde organize edilen Futbol Köyleri'ne kız ve erkek 12 yaş çocuklar katılmaktadır. Katılımcılar yıl içerisinde

il/ilçede yer alan futbol kulüplerinin ilgili yaş gruplarından, futbol kulüpleri işbirliği ile gerçekleştirilen Kulüp-Okul Futbolu Eğitim Organizasyonu projesi çalışmalarından, TFF-Futbol Eğitim Merkezleri çalışma gruplarından, Kız Futbol Eğitim Merkezleri çalışma gruplarından ve/veya okul içi eğitim, etkinlik ve organizasyonlardan TFF bölge antrenörlerinin raporları doğrultusunda belirlenmektedir.

Futbol Köyleri'nin yapılacağı tesisler her sene farklı il/ilçelerden seçilmektedir. Katılımcı ve tesislerin belirlenmesinin ardından kamp programı kız ve erkek futbol köyleri eş zamanlı başlayacak şekilde planlanmaktadır. Tesislerin belirlenmesinde; futbol sahası ve zemini, konaklama standartları, yemekhane, toplantı odası, eğitim odaları, güvenlik, sağlık kuruluşuna yakınlık gibi bir takım kriterler aranmaktadır.

Futbol Köyleri eğitim program çerçevesinde sabah ve öğleden sonra olmak üzere günde 2 seans futbol eğitimi verilmektedir. Ayrıca her gün dalında uzman eğitimler eşliğinde yaratıcı drama eğitimleri verilmektedir. Programın ilk 3 gününde Türkiye Satranç Federasyonu tarafından görevlendirilen uzman kişiler satranç eğitimi vermektedirler. Bu eğitimlerin dışında beslenme, fair-play, çevre bilinci, oyun kuralları, ağız ve diş sağlığı, ilkyardım ve futsal eğitimleri de verilmektedir. Ayrıca kamp kadrosunda, oluşabilecek sorunların çözülmesi adına 1 rehber öğretmen ve 1 doktor görev almaktadır.²⁶

---

²⁶ TFF, FGD, Okul ve Çocuk Futbolu, Futbol Köyleri, 2013, <http://www.tff.org/default.aspx?pageID=1041> [erişim tarihi:30 Nisan 2014]

Şekil 4.2: Rize Kız Futbol Köyü 2013

Kaynak: TFF

Futbol Köyleri programı çerçevesinde eğitimler arası ve dinlenme saatlerinde çocuklar oluşturulan kitaplıktan faydalanıp yaş grubuna uygun okuma kitapları okuyabilirler. Yine çocuklar için oluşturulan rekreasyon odasında kutu oyunlarla çocuklar eğlenceli vakit geçirmektedir. Program dahilinde bazı akşamlar ise sinema saatleri düzenlenmektedir. Tüm çocukların ve eğitimci kadrosunun yer aldığı gezi gününde ise organizasyonun yapıldığı il/ilçenin doğal ve tarihi güzellikleri yakından görme fırsatı bulunur. Tüm bunların dışında programın son gününde Futbol Köyleri projesinin sponsoru Ülker firmasının katkılarıyla "Mutlu Bir Gün" organizasyonu yapılmaktadır.

Şekil 4.3: Futbol Köyleri Projesi'nin yapıldığı iller 2007-2013

Kaynak: TFF

4.1.3 Futbol Eğitim Merkezleri Projesi

İlk olarak 2009-2010 eğitim yılında 50 merkezde faaliyete geçirilen Futbol Teknik Eğitim Merkezleri'ne en az UEFA B futbol antrenörlüğü lisansına sahip antrenörler görevlendirilmiştir. Buldukları il/ilçelerde 10-12 yaş arası yetenekli çocukları tespit eden antrenörler daha sonra oluşturdukları çalışma gruplarına temel futbol eğitimi vermişlerdir. İlk senesinde 50 merkezde faaliyet gösteren projeye yaklaşık 3.500 erkek çocuk katılmıştır.

Proje bir sonraki eğitim yılında Herkes İçin Futbol Merkezleri ile birleştirilerek Futbol Eğitim Merkezleri ismini almış ve projeye Ülker sponsor olmuştur. Bir önceki yıla göre daha alt yaş gruplarına da ulaşan proje ile belirlenen il/ilçelerde ücretsiz futbol eğitimleri verilmiştir. Türkiye Futbol Federasyonu tarafından belirlenen en az UEFA B futbol antrenörü lisansına sahip olan antrenör eşliğinde hafta sonu ve hafta içi olarak adlandırılan ana grup oluşturulmuştur. Hafta sonu gruplarına herhangi bir yetenek seviyesi aranmaksızın 06-12 yaş arası kız ve erkek çocukları bir aylık sürelerde katılmışlardır. Hafta içi grupları ise il/ilçede yetenekli olarak tespit edilen çocuklardan oluşturulup yıl boyunca eğitimlerine devam etmişlerdir.

Temel futbol eğitimi yanı sıra beslenme ve oyun kuralları eğitimlerini verildiği proje sonunda 2010-2011 eğitim yılı sonunda 23.557 erkek çocuk ile 4.364 kız çocuğuna ulaşılmıştır. Ertesi eğitim yılında 37 merkezde faaliyet gösteren Futbol Eğitim Merkezleri projesine 14.252 erkek çocuk katılmıştır. 2012-2013 eğitim yılına gelindiğinde 60 merkezde faaliyet gösteren projede yaklaşık 20.000 çocuk yer almıştır.

Halen devam etmekte olan 2013-2014 eğitim yılı başında projenin ismi Yıldız Futbolcu Eğitim Merkezleri olarak güncellenerek 90 il/ilçe merkezine ulaşılmıştır. 01 Aralık 2013 tarihinde başlatılan projenin 19 Mayıs 2014 tarihinde sona ermesi ve yaklaşık 23.200 çocuğa ulaşılması hedeflenmektedir.

4.1.4 Kulüp Okul Futbolu Eğitim Organizasyonları Projesi

TFF, amatör ve profesyonel futbol kulüplerimizin 12 yaş ve altı yaş gruplarındaki oyuncu havuzunu artırmak ve kulüplerin sosyal çevrelerine karşı sorumluluklarını yerine getirebilmelerine fırsat yaratmak adına Ülker ile işbirliğiyle Kulüp-Okul Futbolu Eğitim Organizasyonları projesini yürütmektedir.

Projeye katılan kulüpler tesislerine yakın çevrelerden istekli okulları tespit ederek yönetici ve öğretmenler ile koordineli bir şekilde çalışma grupları belirlemektedir. 12 yaş ve altı kız ve erkek çocukların yer aldıkları çalışma grupları okul öğretmenleri eşliğinde haftada en az 1 çalışma yapmaktadır. Çalışmalar okulun mevcut imkanları dahilinde, okul bahçeleri, halı sahalar ve/veya spor salonlarında herhangi bir sakatlığa meyil vermeyecek ortamlarda yapılmaktadır. Okul içi futbol çalışmalarında kullanılan saha uygulama malzemeleri TFF tarafından kulüpler vasıtası ile okullara gönderilmektedir.

Şekil 4.4: Akhisar Belediyespor KOF Projesi Etkinliği 2013

Kaynak: Akhisar Belediyespor

Okul içi faaliyetler sonrasında ise ayda 2 defa olacak şekilde her bir kulüp projeye katılan tüm okulların katılımıyla futbol şenlikleri organize eder. Futbol şenlikleri beceri parkurları, mini futbol müsabakaları ve/veya eğitsel oyunlar şeklinde olabilir.²⁷

Pilot olarak 2011-2012 eğitim yılında 11 amatör/profesyonel futbol kulübü işbirliği ile gerçekleştirilen “Kulüp-Okul Futbolu Eğitim Organizasyonları” projesi çerçevesinde 5.400 kız ve erkek çocuğu 3 ay süresince okul içi ve kulüplerde futbol eğitimlerine katılmışlardır. 2012-2013 eğitim yılında ise projenin kapsamı genişletilerek organizasyon süresi ve sıklığı artırılmış, kulüp proje sorumlularına yönelik Çocuk Futbolu eğitimleri düzenlenmiştir. Ayrıca ülkedeki kadın futboluna altyapı sağlanması adına kadın kulüpleri de projeye dahil edilmişlerdir. Proje sonunda ise 61 profesyonel, 6 amatör ve 6 kadın futbol kulübü işbirliği ile toplam 15.000 sporcuya 01 Şubat – 15 Haziran 2013 tarihleri arasında futbol eğitimleri verilmiş, futbol festivalleri organize

²⁷ Körfez Futbol Kulübü, Ana Sayfa, Haberler, 2013, <http://www.korfezfk.org.tr/63/tum-haberler/1253/tff-kulup-okul-futbol-projesinde-malzemeler-dagitildi> [erişim tarihi:30 Nisan 2014]

edilmiştir. Projeye katılan sporcular içerisinde kulüpler tarafından yetenekli olarak tespit edilen 1.850 sporcu ise lisanslı olarak kulüplerde nitelikli futbol eğitimi almaya devam etmektedir.²⁸

Kulüplerin özellikle elit futbolcu havuzlarına katkı sağlayabilmelerine yönelik bu projeye Milli Eğitim Bakanlığı, Spor Bakanlığı ve belediyeler okul izinleri, eğitmen desteği, tesis tahsisi ve ulaşım konularında desteklerde bulunmuştur.²⁹

4.1.5 Üniversite Çocuk Futbolu Eğitim Projesi

Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulları veya Spor Bilimleri Fakülteleri bulunan üniversiteler ile işbirliği yapılarak futbol uzmanlık bölümlerinde okuyan öğrenciler futbol antrenörü olarak il/ilçedeki ilkokullarda görevlendirilmiştir. Proje kapsamında stajını yapan tüm üniversite öğrencilerine *Grassroots* Liderlik Sertifikası verilmiştir.³⁰

Üniversitenin stajyer öğrencileri daha sonra ilkokulların 06-07 yaş 1. sınıf, 08 yaş 2. sınıf, 09 yaş 3. sınıf ve 10 yaş 4. sınıflarında okuyan öğrencilere yönelik okul içi futbol organizasyonları ve çalışma gruplarına yönelik futbol eğitimleri düzenlemişlerdir. Proje kapsamında stajını yapan tüm üniversite öğrencilerine *Grassroots* Liderlik Sertifikası verilmiştir. Gerçekleştirilen tüm organizasyon ve eğitimlere kız ve erkek öğrenciler katılmıştır. Eğitim yılı içerisinde okul içi futbol organizasyonları ve eğitimleri şeklinde devam eden projede Nisan ve Mayıs aylarında tüm çocukların katılımı ile futbol şenlikleri organize edilmektedir. Gerçekleştirilen proje ile hem üniversitede öğrenim gören antrenör adayları pratik yapma imkanı bulmakta, hem de beden eğitimi olmayan okullarda öğrenciler ücretsiz futbol eğitimi almaktadır.

²⁸ TFF, FGD, Okul ve Çocuk Futbolu, Kulüp Okul İşbirliği, 2012, <https://www.tff.org/default.aspx?pageID=1038> [erişim tarihi:30 Nisan 2014]

²⁹ Sancaktepe Belediyespor Resmi Sitesi, Güncel, Haberler, Başkanımızdan, TFF-Okul Projesi'ne tam destek, 2013, <http://www.sancaktepebelediyespor.com/icerik/68/292/baskanimizdan-tff--kulup-okul-projesine-tam-destek.aspx> [erişim tarihi:30 Nisan 2014]

³⁰ Hürriyet, Spor, Haberler, Çocuk futbolunda TFF-Üniversite işbirliği, 2012, <http://www.hurriyet.com.tr/spor/futbol/22038580.asp> [erişim tarihi:30 Nisan 2014]

Tablo 4.1: Üniversite & Çocuk Futbolu Projesi katılımcı listesi 2012 eğitim yılı

Atatürk Üniversitesi	İbrahim Çeçen Üniversitesi
Sakarya Üniversitesi	Kocaeli Üniversitesi
İnönü Üniversitesi	On Dokuz Mayıs Üniversitesi
Trabzon KATÜ	Celal Bayar Üniversitesi
Adnan Menderes Üniversitesi	Mersin Üniversitesi
Çukurova Üniversitesi	Marmara Üniversitesi
Balıkesir Üniversitesi	Dicle Üniversitesi
Pamukkale Üniversitesi	İzzet Baysal Üniversitesi
On Sekiz Mart Üniversitesi	Cumhuriyet Üniversitesi
Gaziantep Üniversitesi	

Kaynak: TFF

Şekil 4.5: Cumhuriyet Üniversitesi Saha Çalışmaları 2012

Kaynak: Cumhuriyet Üniversitesi

4.2 TÜRKİYE FUTBOL FEDERASYONU'NUN KADIN FUTBOLU ALANINDA YÜRÜTTÜĞÜ PROJE ve ÇALIŞMALAR

4.2.1 Kız Futbol Okulları ve Kız Futbol Eğitim Merkezleri Projesi

Türkiye Futbol Federasyonu Kadın futboluna gösterdiği özel önem neticesinde kız çocukları için Çocuk ve Okul futbolu alanı dışında Kadın Futbolu Müdürlüğü çatısı altında da özel projeler geliştirmiştir. Kadın Futbolu Müdürlüğü kurulmadan önce Herkes İçin Futbol Müdürlüğü Kadın Futbolu Birimi çatısı altında ilk kez 2010-2011 eğitim yılında uygulanan Kız Futbol Okulları projesi ile 11-12 yaş arasındaki kız çocuklarına futbol eğitimi veren merkezler açılmıştır. 70 il 85 merkezde faaliyetlerini gösteren bu proje kapsamında Türkiye Futbol Federasyonu tarafından belirlenen ve ücretlendirilen futbol eğitmenleri il/ilçelerinde tespit ettikleri kız çocuklarına temel futbol eğitimleri vermişlerdir.³¹ Mayıs 2011 ayında tamamlanan proje ile yaklaşık 10.000 kız çocuğu 6 ay süresince temel futbol eğitimi almışlardır.

Kadın Futbolu'nun ayrı bir müdürlük olmasından ardından Kız Futbol Eğitim Merkezleri olarak adı ve içeriği değiştirilen proje Kadın Kulüpleri İşbirliği ile gerçekleştirilmeye başlanmıştır. 2011-2012 eğitim yılında 40 Kadın Kulübü ile 12-15 yaş arası kız çocuklarına ücretsiz futbol eğitimi verilmiştir. Türkiye Futbol Federasyonu'nun eğitmen ücreti ve malzeme desteği verdiği proje ile kadın kulüplerinin elit futbolcu havuzlarına katkı sağlanması amaçlanmıştır.³²

Kadın Futbolu Müdürlüğü ile Çocuk ve Okul Futbolu Müdürlüğü'nün son 3 sezonda ortaklaşa yürüttüğü projeyi 38 Kadın Futbolu Kulübü halen projeye devam ettirmektedir.

---

³¹ TFF, FGD, Haberler, 2011, <http://www.tff.org/default.aspx?pageID=228&ftxtID=11754> [erişim tarihi:01 Mayıs 2014]

³² TFF, FGD, Kadın Futbolu, Haberler, 2012, <http://www.tff.org/default.aspx?pageID=228&ftxtID=14554> [erişim tarihi:01 Mayıs 2014]

4.2.2 Kadın Futbolu Çalışma Toplantıları Projesi

UEFA *Study Group Scheme* çalışmalarından esinlenerek hayata geçirilen bu proje, Kadınlar 1.Ligi'ndeki kulüplerinin antrenörlerine yönelik bir eğitim programıdır.³³ Bir Kadın Kulübü'nün ev sahipliği yaptığı toplantılarda Kadın Milli Takım antrenörleri, kadın futbol kulüplerinin antrenörleri ve Kadın Futbolu Müdürlüğü yetkilileri bir araya gelmektedirler. Program içeriğinde saha uygulama çalışmalarının yanı sıra dünyada kadın futbolu alanında olan gelişmeler hakkında bilgiler verilmekte ve sorunlara çözümler aranmaktadır.

Şekil 4.6: Kadın Futbolu Çalışma Toplantısı-İstanbul 2012

Kaynak: TFF

³³ TFF, FGD, Kadın Futbolu, Haberler, <https://www.tff.org/default.aspx?pageID=228&ftxtID=16682> [erişim tarihi:01 Mayıs 2014]

4.2.3 Kadın Futbolu Panelleri

Türkiye Futbol Federasyonu kadın futbolunu yaygınlaştırma, bilinirliğini artırma ve bilgilendirme çalışmaları kapsamında paneller düzenlemektedir. Herkes İçin Futbol Müdürlüğü Kadın Futbolu birimi tarafından ilk kez 2010 yılında gerçekleşen tanıtım panelleri ile birçok ilde kadın futbolu hakkında aile ve sporculara bilgiler verilmiştir.

Türkiye'de ve dünyadaki kadın futbolunun durumu, bu alanda yürütülen projeler ve Kadın Milli Takımları hakkında bilgilerin verildiği paneller üniversitelerin ev sahipliğinde devam etmektedir.

4.3 TÜRKİYE FUTBOL FEDERASYONU'NUN ENGELLİ ve DEZAVANTAJLI FUTBOLU ALANINDA YÜRÜTTÜĞÜ PROJE ve ÇALIŞMALAR

4.3.1 Kardeşlik Engel Tanımaz Projesi

Türkiye Futbol Federasyonu engelli çocukların sosyal bütünleşmesini sağlamak amacıyla "Kardeşlik Engel Tanımaz" projesini hayata geçirmiştir. Türkiye Futbol Federasyonu Herkes İçin Futbol Müdürlüğü ile Milli Eğitim Bakanlığı OBESİD birimi işbirliği ile gerçekleştirilen proje kapsamında, işitme engelli ilköğretim öğrencileri ile kardeş ilköğretim okulu öğrencileri 12 hafta boyunca bir arada futbol eğitimi almışlardır. Eğitim, Adana, Ankara, Antalya, Kayseri, Samsun, Diyarbakır, İstanbul, Van, Malatya, Sakarya, Erzurum, Bursa, İzmir ve Trabzon illerinde gerçekleştirilmiştir. Proje 2009 yılından bu yana devam etmektedir.³⁴

---

³⁴ TFF, FGD, Haberler, 2013, <http://www.tff.org/default.aspx?pageID=228&ftxtID=18261> [erişim tarihi:01 Mayıs 2014]

4.3.2 Engel Tanımayanlar Futbol Şenlikleri

Türkiye Futbol Federasyonu, 2008 yılından bu yana Mayıs ayındaki Engelliler Haftası'nda "Engel Tanımayanlar Futbol Şenlikleri" düzenlemektedir. Engelli bireylerin futbol beceri parkurları, eğitsel oyunlar ve mini futbol gibi etkinliklere katıldıkları organizasyonlarda birçok gönüllü görev almaktadır. Organizasyonlar 2008 yılında 14, 2009 yılında 27, 2010 e 2011 yıllarında 25, 2012 ve 2013 yıllarında ise 21 merkezde gerçekleştirilmiştir. Gerçekleşen bu futbol organizasyonlarına her yıl ortalama 7.500 engelli vatandaşımız katılmaktadır.

4.3.3 Sürekli Engelli Eğitim Merkezleri

Türkiye Futbol Federasyonu erkek ve kız çocuklarına yönelik yürüttüğü futbol eğitim merkezleri projesinin bir benzerini engelli vatandaşlarımıza yönelik kurgulamıştır. Belirlenen merkezlerde Türkiye Futbol Federasyonu tarafından eğitim ve malzeme desteği sağlanmış ve engelli bireylere 6 ay süreli futbol eğitimleri verilmiştir.

4.3.4 Minik Kramponlar Projesi

Türkiye Futbol Federasyonu Herkes İçin Futbol müdürlüğü ile Marmara Üniversitesi BESYO ve Beykoz Kaymakamlığı işbirliğinde 2010-2011 eğitim yılında "Minik Kramponlar Futbol Eğitimi Projesi" gerçekleştirilmiştir. Proje kapsamında saha çalışmaları Marmara Üniversitesi BESYO Anadoluhisarı tesislerinde yapılmıştır. Beykoz İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü Rehberlik Araştırma Merkezi tarafından tespit edilen 10-14 yaş grubu(1996-2000 yılı doğumlu) hafif düzey zihinsel yetersizliği olan kız ve erkek çocuklarının katıldıkları projede futbol temel eğitimi ile birlikte çocukların motorik, koordinatif ve psiko-sosyal gelişimine katkıda bulunularak, topluma uyumları

hızlandırılması hedeflenmiştir. Marmara Üniversitesi BESYO öğrencilerinin gönüllü olarak eğitimlik yaptıkları proje 8 hafta süresince devam etmiştir.

4.3.5 Cezaevi Futbol Turnuvaları

Türkiye Futbol Federasyonu, Adalet Bakanlığı/Ceza ve Tevkif evleri Genel Müdürlüğü'nün ortak çalışmaları doğrultusunda, cezaevlerinde ve ıslah evlerinde bulunan tutuklu ve hükümlüler ile futbol eğitim ve turnuvalar gerçekleştirilmektedir. Ceza ve Tevkif Evleri personellerinin antrenör veya hakem olarak görev almaktadır.³⁵

Şekil 4.7: Cezaevi Futbol Turnuvası-Bursa 2011

Kaynak: Yeni Bursa Gazetesi

³⁵ Yeni Bursa, Arşiv, 2010, <http://www.yenibursa.com/Turnuvanin-galibi-memurlar-25817.html> [erişim tarihi:01 Mayıs 2014]

3.3.6 Sporla Yaşa Projesi

Türkiye Futbol Federasyonu Aydın'ın Nazilli ilçesinde Adalet Bakanlığı, Adnan Menderes Üniversitesi ve Halk Eğitim Merkezi işbirliği ile 2011 yılında "Sporla Yaşa Projesi"ni yürütmüştür. Projenin amacı 12-18 yaş arası, suç potansiyeli olan veya suç sürüklenen grupların, futbol yolu ile topluma kazandırılması olmuştur. Yaklaşık 300 kişinin katıldığı projede 90 saatlik temel futbol eğitimi verilmiştir. Toplamda 3 yıl sürmesi planlanan ve 2014 yılında tamamlanacak proje esaslarına göre, projede yer alıp 18 yaşını dolduranlara İŞKUR tarafından istihdam sağlanacaktır.³⁶

3.3.7 Köyden Kente Umut HİF Turnuvası

Türkiye Futbol Federasyonu ve Manisa Valiliği tarafından, 01.12.2009 - 19.01.2010 tarihleri arasında gerçekleştirilen turnuvalara, Manisa Merkez, Turgutlu, Salihli, Soma, Saruhanlı ve Alaşehir ilçelerinden, geneli göç sonrası oluşmuş mahalleler olan toplam 40 mahalleden, 800 oyuncu katılmıştır. Takımların iki haftalık antrenman ve müsabaka dönemlerinde Beden Eğitimi öğretmenleri, Türkiye Futbol Federasyonu personeli ve "polis abiler" gönüllü olarak görev almışlardır.³⁷

---

³⁶ TFF, FGD, Diğer Grassroots, Dezavantajlı Futbolu, 2012, <https://www.tff.org/default.aspx?pageID=1035> [erişim tarihi:01 Mayıs 2014]

³⁷ TFF, FGD, Haberler, 2009, <http://www.tff.org/default.aspx?pageID=228&ftxtID=8849> [erişim tarihi:01 Mayıs 2014]

4.4 TÜRKİYE FUTBOL FEDERASYONU'NUN DAR ALAN ve REKREASYONEL AMAÇLI FUTBOL ALANINDA UYGULADIĞI ÇALIŞMALAR

4.4.1 Salon Futbolu-Futsal

FIFA ve UEFA futsalın dünya futbolundaki önemini kabul etmektedir ve futsal için Dünya ve Avrupa Şampiyonaları düzenlemektedir. UEFA ayrıca kulüpler düzeyinde UEFA Futsal Cup olarak adlandırılan bir kulüp şampiyonasını düzenlemektedir.

Ülkemizde de Futsalın hızlı bir şekilde benimsenerek takım, sporcu ve maç sayılarının artması ile birlikte Türkiye Futbol Federasyonu, futsala olan desteğini arttırmıştır. Düzenlenen antrenör ve hakem seminerleri sonucunda 200'den fazla futsal antrenörü ve 389'u 1. ve 2. Futsal hakemi olmak üzere toplam 1241 futsal hakemi yetiştirilmiştir.

Türkiye Futbol Federasyonu, A Milli Futsal takımımızın uluslar arası arenada elit takımlar arasına girmesinin yanı sıra, futsalın ülkemizde tabana yayılmasını hedeflemektedir. Futsal, özellikle yılın her mevsiminde oynanabilmesi ile çocuklarımız için düzenli bir spor yapma imkanı yaratacak, futbolcu adaylarımızın tekniklerine yapacağı katkıyla beraber altyapı organizasyonlarında da büyük katkı sağlaması beklenmektedir.

Türkiye Futsal Federasyonu'nun *Grassroots* programı dâhilinde gerçekleşen ilk futsal ligi, Efes Futsal Ligi adı altında 2009 yılında Türkiye çapında düzenlenmeye başlandı. 8 bölgede 64 takımla oynanan ve 1280 sporcunun mücadele ettiği Efes Futsal Ligi'nin birinci sezonunda Gazi Üniversitesi şampiyon olmuştur. Şampiyon Gazi Üniversitesi ülkemizi UEFA Futsal Kupası'nda temsil etmiştir.

2010 sezonunda ise yoğun ilgi nedeniyle Efes Futsal Ligi'nde bölge sayısı 8'den 16'ya çıkarılmıştır. 2011 sezonunda 16 bölgede yapılan elemeler sonrası 16 takımlı Lig

oluşturulmuştur. 2010 ve 2011 sezonlarında Şampiyon olan İstanbul Üniversitesi, ülkemizi UEFA Futsal Kupasında temsil etmiştir.³⁸

Türkiye Futbol Federasyonu futsal ile ilgili olarak bir yandan lig organizasyonları düzenlemekte bir yandan ise futsalı tabana yayarak futbol altyapılarına katkı sağlamak amaçlarıyla bu alanda çeşitli projeler yürütmektedir. Bu çalışmalar sonucunda, okullar arası ilkokul, ortaokul ve lise kategorilerinin oluşturulmuş, üniversiteler arası futsal liglerinin düzenlenmeye başlanmış, futsal antrenörlüğü ile hakemliği sertifikasyon programları açılmış ve futsal e-öğrenme modülünün hayata geçirilmiştir.

4.4.2 Plaj Futbolu

Ülkemizde plaj futbolunun ilk adımları, 2000-2005 yılları arasında Ulusal Karma adı altındaki takımımızın Brezilya ve Avrupa 'da birçok şampiyonaya katılması ile atılmıştır.2006 yılında FIFA'nın plaj futbolunu resmileştirmesi ile birlikte Türkiye Futbol Federasyonu, Plaj futbolunu bünyesine aldı. 2006 yılından beri, TFF tarafından Plaj Futbolu Ligi organize edilmektedir. Ülkemizin coğrafi yapısının avantajları sayesinde, plaj futbolu her geçen gün ülke çapında yayılmaya devam etmektedir.

Plaj futbolu Milli Takımımız da 2007 yılından itibaren resmi maçlarda ve uluslararası turnuvalarda mücadele etmektedir. Milli Takımımız uluslararası arenada 2010-2011 sezonu elit takımlar arasına girmiştir. Ülke genelinde plaj futbolunun çocuklar ve gençler nezdinde tanınması yayılması amacımızdır. Ülkemizin plaj futbolunun gelişmesine çok uygun olan coğrafi koşulları bu noktada önemli bir fırsat olarak göze çarpmaktadır.³⁹

Herkes İçin Futbol Müdürlüğü'nün kurulmasının ardından kapsamı genişletilerek etap sayısı artırılan Plaj Futbol'u ligine Garanti Bankası sponsorluk yapmaktadır.

---

³⁸ TFF, FGD, Diğer Grassroots, Futsal, 2012, <http://www.tff.org/default.aspx?pageID=733> [erişim tarihi:01 Mayıs 2014]

³⁹ TFF, FGD, Diğer Grassroots, Plaj Futbolu, 2012 <http://www.tff.org/default.aspx?pageID=734> [erişim tarihi:01 Mayıs 2014]

Tablo 4.2: Türkiye Plaj Futbolu Ligi Şampiyonları

2006 Türkiye Plaj Ligi Şampiyonu	Sakarya Aygaz
2007 Türkiye Plaj Ligi Şampiyonu	Sakarya Karasu Belediyespor
2008 Türkiye Plaj Ligi Şampiyonu	Boluspor Yarenler
2009 Türkiye Plaj Ligi Şampiyonu	Alanya Belediyespor
2010 Türkiye Plaj Ligi Şampiyonu	İzmir Seferihisar Citta Slow
2011 Türkiye Plaj Ligi Şampiyonu	Antalya Suntopia Hotel
2012 Türkiye Plaj Ligi Şampiyonu	Beşiktaş Magic Life
2013 Türkiye Plaj Ligi Şampiyonu	İzmir Seferihisar Citta Slow

Kaynak: TFF

4.4.3 Halı Saha Futbolu

Türkiye'de futbolun en yaygın olarak oynandığı yerler halı sahalardır. Yaklaşık 10.000 halı sahada yüz binlerce insan futbol oynamaktadır. Türkiye Futbol Federasyonu, halı sahaları belli standartlar doğrultusunda denetlemekte ve bu sahalarda oynayan futbol katılımcıları için Nike sponsorluğunda Nike Halı Saha Ligi'ni düzenlemektedir.

İlk olarak 2009 yılında düzenlenen ve Türkiye'de düzenlenmiş en büyük halı saha ligi organizasyonu olan Nike Halı Saha Ligi'ne 15-18 ve 19-35 yaş kategorilerinde, yaklaşık 5 bin takım ve 41 bin oyuncu katılmıştır.⁴⁰

Organize edilen ligde 2012 yılında format değişikliğine gidilerek lise ve üniversite kategorileri oluşturulmuştur. Değişiklik sonrasında Milli Eğitim Bakanlığı, Üniversiteler ve ASKF İl Başkanlıkları ile ortaklaşa düzenlenen Nike Halı Saha Ligi'ne her yıl ortalama 30.000 kişi katılmaktadır.

⁴⁰ TFF, FGD, Diğer Grassroots, Halı Saha Futbolu, 2012, <http://www.tff.org/default.aspx?pageID=751> [erişim tarihi:01 Mayıs 2014]

4.5 TÜRKİYE FUTBOL FEDERASYONU BÖLGESEL YAPILANMASI ve HİF LİSANS SAYILARI

Türkiye Futbol Federasyonu Herkes İçin Futbol Müdürlüğü çatısı altında gerçekleştirilen organizasyonlara katılan sporcular kayıt altına alınmıştır. Kayıt sistemi 2008-2011 yılları arasında HİF lisansı verilmesi şeklindeyken, 2012 senesi itibariyle de Futbol Yönetim Sistemi isimli veri tabanından yürütülmüştür. Türkiye Futbol Federasyonu'nun bölge yapılanması anlaşılır olabilmesi için aşağıda bölgesel yapılanma harita belirtilmiştir. Ayrıca belirtilen yıllar arasında HİF lisansı sayıları ve projeler ile ilgili bilgiler de ilerleyen sayfalarda yer almaktadır.

Şekil 4.8: Türkiye Futbol Federasyonu bölgesel yapılanması

Kaynak: TFF

Tablo 4.3: HİF lisans sayılarının nüfusa oranı 1/2 – Eylül 2010

		Toplam Nüfus Sayısı	Toplam Lisans Sayısı	Lisans Sayısının Nüfusa Oranı
ADANA	ADANA	2.062.226	3408	0,0016
	GAZİANTEP	1.653.670	691	0,0004
	HATAY	1.448.418	2031	0,0014
	MERSİN	1.640.888	3998	0,0024
	OSMANIYE	471.804	385	0,0008
	KİLİS	122.104	18	0,0001
	Bölge Toplamı	7.799.110	10531	0,0013
ANKARA	ANKARA	4.650.802	13757	0,0029
	BOLU	271.545	463	0,0017
	KIRIKKALE	280.824	825	0,0029
	KONYA	1.992.675	1849	0,0009
	ZONGULDAK	619.812	1086	0,0017
	ÇANKIRI	185.019	662	0,0035
	KARABÜK	218.564	786	0,0035
	KASTAMONU	359.823	334	0,0009
	BARTIN	188.449	316	0,0016
	KARAMAN	231.872	790	0,0034
Bölge Toplamı	8.999.385	20868	0,0023	
ANTALYA	AFYON	701.326	2643	0,0037
	ANTALYA	1.919.729	12272	0,0063
	BURDUR	251.550	673	0,0026
	ISPARTA	420.796	535	0,0012
	Bölge Toplamı	3.293.401	16123	0,0048
BURSA	BALIKESİR	1.140.085	12679	0,011
	BURSA	2.550.645	5922	0,0023
	ÇANAKKALE	477.735	986	0,0021
	ESKİŞEHİR	755.427	2205	0,0029
	KÜTAHYA	571.804	2384	0,0041
	YALOVA	202.531	586	0,0028
	BİLECİK	202.061	158	0,0007
	Bölge Toplamı	5.900.288	24920	0,0042
DIYARBAKIR	BATMAN	497.998	1631	0,0032
	DIYARBAKIR	1.515.011	5382	0,0035
	MARDİN	737.852	1682	0,0022
	ŞIRNAK	430.424	2426	0,0056
	SİİRT	303.622	1570	0,0051
	Bölge Toplamı	3.484.907	12691	0,0036
ERZURUM	ARDAHAN	108.169	496	0,0045
	ERZURUM	774.207	8760	0,011
	İĞDIR	183.486	619	0,0033
	KARS	306.536	1255	0,0041
	AĞRI	537.665	2555	0,0047
	BİNGÖL	255.745	3626	0,014
	ERZİNCAN	213.288	2181	0,011
	Bölge Toplamı	2.379.096	19492	0,0081
İSTANBUL	İSTANBUL	12.915.158	25979	0,0021
	KIRKLARELİ	333.179	214	0,0006
	EDİRNE	395.463	1191	0,0031
	TEKİRDAĞ	783.310	1248	0,0015
	Bölge Toplamı	14.427.110	28632	0,0019

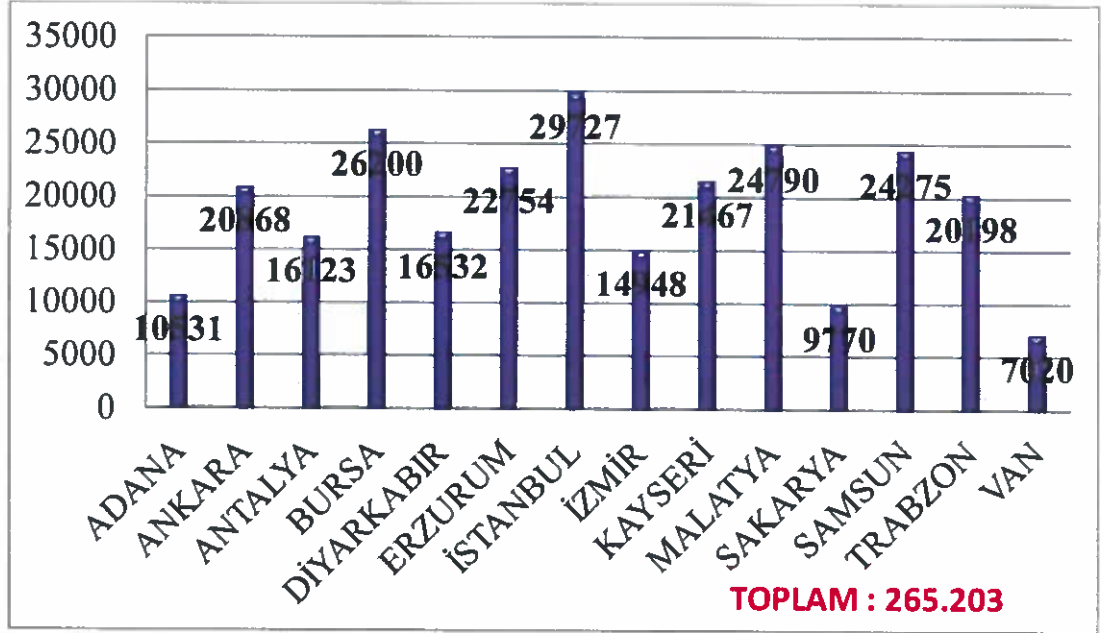
Kaynak: TFF Futbol Yönetim Sistemi

Tablo 4.4: HİF lisans sayılarının nüfusa oranı 2/2 – Eylül 2010

İZMİR	MANİSA	1.331.957	2456	0,0018
	DENİZLİ	926.362	2710	0,0029
	İZMİR	3.868.308	5738	0,0014
	MUĞLA	802.381	2478	0,0031
	UŞAK	335.156	529	0,0015
	AYDIN	979.155	1002	0,0011
	Bölge Toplamı	8.243.319	14913	0,0018
KAYSERİ	AKSARAY	376.907	2874	0,0076
	KAYSERİ	1.205.872	9828	0,0081
	KİRŞEHİR	223.102	1734	0,0077
	NİĞDE	339.921	1097	0,0032
	SİVAS	633.347	1868	0,0029
	NEVŞEHİR	284.025	195	0,0006
	YOZGAT	487.365	195	0,0004
	Bölge Toplamı	3.550.539	17791	0,0051
MALATYA	ADİYAMAN	588.475	3092	0,0052
	ELAZIĞ	550.667	2391	0,0043
	K. MARAŞ	1.037.491	1926	0,0018
	MALATYA	736.884	6658	0,0091
	ŞANLIURFA	1.613.737	2127	0,0013
	TUNCELI	83.061	64	0,0007
	Bölge Toplamı	4.610.315	16258	0,0035
SAKARYA	KOCAELİ	1.522.408	5525	0,0036
	DÜZCE	335.156	471	0,0014
	SAKARYA	861.570	2109	0,0024
	Bölge Toplamı	2.713.314	8105	0,0029
SAMSUN	AMASYA	324.268	464	0,0014
	SAMSUN	1.250.076	11637	0,0093
	ÇORUM	540.704	1883	0,0034
	SİNOP	201.134	2512	0,0012
	TOKAT	624.439	1548	0,0024
	Bölge Toplamı	2.940.621	18044	0,0061
TRABZON	BAYBURT	74.710	1051	0,014
	GİRESUN	421.860	2818	0,0061
	GUMUŞHANE	130.976	393	0,0031
	ORDU	723.507	5478	0,0075
	RİZE	319.569	3008	0,0094
	TRABZON	765.127	6859	0,0089
	ARTVİN	165.580	1109	0,0066
	Bölge Toplamı	2.601.329	20716	0,0079
VAN	BİTLİS	328.489	220	0,0066
	MUŞ	404.484	2640	0,0065
	VAN	1.022.310	1691	0,0016
	HAKKARİ	256.761	822	0,0032
	Bölge Toplamı	2.012.044	5373	0,0026
Genel Toplamı	72.954.778	234457	0,0032	

Kaynak: TFF Futbol Yönetim Sistemi

Tablo 4.5: 2008-2010 yılları arası TFF bölge yapılanmasına göre HİF lisansı sayıları

Kaynak: TFF

4.6 TÜRKİYE FUTBOL FEDERASYONU TARAFINDAN YÜRÜTÜLEN PROJELERDEN RAKAMSAL BULGULAR

Türkiye Futbol Federasyonu'nun *Grassroots* futbolunda Çocuk ve Okul futbolu alanında kız ve erkek çocuklarına yönelik gerçekleştirdiği futbol eğitimi odaklı projelerin yıllara göre sporcu sayıları aşağıdaki tablolarda belirtilmiştir. Örnek teşkil etmesi açısından bütçe örneklerine de yer verilmiştir. Çocuk futbolu projelerine katılan kız ve erkek çocuklarının uzun vadede yetenekli oyuncu havuzuna katkı sağlaması beklenmektedir. Özellikle kız çocuklarının kadın elit futbolcu havuzundaki yetersizlik nedeniyle projeler sonrasında genç milli takımlar ve A milli takımlara erkeklere göre daha kolay geçiş yaptıkları tespit edilmiştir. Kullanılan tablolar Türkiye Futbol Federasyonu Çocuk ve Okul futbolu biriminden alınmıştır.

Tablo 4.6: Futbol Teknik Eğitim Merkezleri Projesi 2010-11 eğitim yılı

NO	KOD-MERKEZ	İL	İLÇE	SPORCU SAYISI
1	ADN-01 İSKENDERUN	HATAY	İSKENDERUN	195
2	ADN-02 TARSUS	MERSİN	TARSUS	226
3	ADN-03 GAZİANTEP	GAZİANTEP	MERKEZ	234
4	ANK-04-KONYA	KONYA	MERKEZ	245
5	ANK-05-ZONGULDAK	ZONGULDAK	MERKEZ	331
6	ANK-06-EREĞLİ	ZONGULDAK	EREĞLİ	450
7	ANK-07-BOLU	BOLU	MERKEZ	281
8	ANK-08-KASTAMONU	KASTAMONU	MERKEZ	295
9	ANK-09-KARABÜK	KARABÜK	MERKEZ	303
10	ANK-10-KIRIKKALE	KIRIKKALE	MERKEZ	180
11	ANK-11-ÇANKIRI	ÇANKIRI	MERKEZ	342
12	ANT12-AFYON	AFYON	MERKEZ	239
13	ANT13-BURDUR	BURDUR	MERKEZ	314
14	BRS-14 BALIKESİR	BALIKESİR	MERKEZ	300
15	BRS-15 BANDIRMA	BALIKESİR	BANDIRMA	170
16	BRS-16 ÇANAKKALE	ÇANAKKALE	MERKEZ	152
17	BRS-17 YALOVA	YALOVA	MERKEZ	199
18	BRS-18 KÜTAHYA	KÜTAHYA	MERKEZ	204
19	BRS-19 BİLECİK	BİLECİK	MERKEZ	193
20	DYR-20-DİYARBAKIR	DİYARBAKIR	BAĞLAR	552
21	DYR-21-MARDİN	MARDİN	MERKEZ	589
22	DYR-22-BATMAN	BATMAN	MERKEZ	141
23	ERZ-23 ERZURUM	ERZURUM	MERKEZ	254
24	ERZ-24 BİNGÖL	BİNGÖL	MERKEZ	196
25	ERZ-25 ERZİNCAN	ERZİNCAN	MERKEZ	204
26	ERZ-26 İĞDIR	İĞDIR	MERKEZ	193
27	ERZ-27 KARS	KARS	MERKEZ	187
28	İST-28 EDİRNE	EDİRNE	MERKEZ	208
29	İZM-29 MARMARIS	MUĞLA	MARMARIS	161
30	İZM-30 MUĞLA	MUĞLA	MERKEZ	175
31	İZM-31 AYDIN	AYDIN	MERKEZ	187
32	İZM-32 DENİZLİ	DENİZLİ	MERKEZ	263
33	İZM-33 MANİSA	MANİSA	MERKEZ	189
34	İZM-34 UŞAK	UŞAK	MERKEZ	175
35	İZM-35 SALIHLI	MANİSA	SALIHLI	296
36	İZM-36 TURGUTLU	MANİSA	TURGUTLU	250
37	İZM-37 AKHİSAR	MANİSA	AKHİSAR	198
38	İZM-38 NAZİLLİ	AYDIN	NAZİLLİ	229
39	İZM-39 KUŞADASI	AYDIN	KUŞADASI	198
40	KYS-44 AKSARAY	AKSARAY	MERKEZ	243
41	KYS-40-NEVŞEHİR	NEVŞEHİR	MERKEZ	214
42	KYS-41 KİRŞEHİR	KİRŞEHİR	MERKEZ	180
43	KYS-42 SİVAS	SİVAS	MERKEZ	167
44	KYS-43-KAYSERİ	KAYSERİ	KOCASINAN	198
45	KYS-45-YOZGAT	YOZGAT	MERKEZ	231
46	MLT-46 MALATYA	MALATYA	MERKEZ	294
47	MLT-47 ŞANLIURFA	ŞANLIURFA	MERKEZ	275
48	MLT-48 ELAZIĞ	ELAZIĞ	MERKEZ	321
49	MLT-49 ADIYAMAN	ADIYAMAN	MERKEZ	264
50	MLT-50 K MARAŞ	KAHRAMANMARAŞ	MERKEZ	285
51	SMS-51 ÇARŞAMBA	SAMSUN	ÇARŞAMBA	258
52	SMS-52 TOKAT	TOKAT	MERKEZ	190
53	SMS-53 ÇORUM	ÇORUM	MERKEZ	276
54	TRB-54 GÜMÜŞHANE	GÜMÜŞHANE	MERKEZ	241
55	TRB-55 ORDU	ORDU	MERKEZ	245
56	TRB-56 RİZE	RİZE	MERKEZ	316
57	TRB-57 GİRESUN	GİRESUN	MERKEZ	400
58	VAN-58 MUŞ	MUŞ	MERKEZ	254
59	VAN-59 HAKKARİ	HAKKARİ	MERKEZ	213
60	VAN-60 VAN	VAN	MERKEZ	197
	GRASSROOTS DAY	81 İL		12961
	TOPLAM			27921

Tablo 4.7: Futbol Eğitim Merkezleri Projesi 2011-12 eğitim yılı

NO	MERKEZ	İL	İLÇE	SPORCU SAYISI
1	ADİYAMAN-FEM-2012	ADİYAMAN	MERKEZ	303
2	AFYON-FEM 2012	AFYON	MERKEZ	345
3	AĞRI - FEM 2012	AĞRI	MERKEZ	210
4	AKSARAY-FEM 2012	AKSARAY	MERKEZ	358
5	BALIKESİR- FEM 2012	BALIKESİR	MERKEZ	205
6	BATMAN-FEM 2012	BATMAN	MERKEZ	272
7	ÇARŞAMBA-FEM 2012	SAMSUN	ÇARŞAMBA	379
8	BAYBURT - FEM 2012	BAYBURT	MERKEZ	336
9	BİLECİK- FEM 2012	BİLECİK	MERKEZ	149
10	BİNGÖL-FEM2012	BİNGÖL	MERKEZ	197
11	BURDUR-FEM 2012	BURDUR	MERKEZ	365
12	ÇORUM-FEM 2012	ÇORUM	MERKEZ	197
13	DENİZLİ-FEM 2012	DENİZLİ	MERKEZ	275
14	DIYARBAKIR-FEM 2012	DIYARBAKIR	BAĞLAR	252
15	DÜZCE-FEM 2012	DÜZCE	MERKEZ	177
16	EDİRNE-FEM 2012	EDİRNE	MERKEZ	191
17	ERZİNCAN-FEM 2012	ERZİNCAN	MERKEZ	285
18	GÜMÜŞHANE - FEM 2012	GÜMÜŞHANE	MERKEZ	330
19	HAKKARİ-FEM 2012	HAKKARİ	MERKEZ	135
20	İĞDIR-FEM 2012	İĞDIR	MERKEZ	224
21	ISPARTA-FEM 2012	ISPARTA	MERKEZ	197
22	İNEGÖL- FEM 2012	BURSA	İNEGÖL	126
23	K.MARAŞ-FEM-2012	K.MARAŞ	MERKEZ	387
24	KASTAMONU- FEM 2012	KASTAMONU	MERKEZ	352
25	KIRIKKALE- FEM 2012	KIRIKKALE	MERKEZ	316
26	KIRŞEHİR-FEM 2012	KIRŞEHİR	MERKEZ	368
27	KONYA- FEM2012	KONYA	MERKEZ	309
28	KÜTAHYA-FEM 2012	KÜTAHYA	MERKEZ	318
29	MARDİN-FEM 2012	MARDİN	MERKEZ	402
30	MARMARIS-FEM 2012	MUĞLA	MARMARIS	157
31	NAZİLLİ-FEM 2012	AYDIN	NAZİLLİ	385
32	NEVŞEHİR-FEM 2012	NEVŞEHİR	MERKEZ	322
33	NİĞDE-FEM 2012	NİĞDE	MERKEZ	298
34	ORDU FEM 2012	ORDU	MERKEZ	317
35	SALİHLİ-FEM 2012	MANİSA	SALİHLİ	173
36	ŞURFA-FEM-2012	ŞANLIURFA	MERKEZ	278
37	TOKAT-FEM 2012	TOKAT	MERKEZ	312
38	UŞAK-FEM 2012	UŞAK	MERKEZ	316
39	YALOVA - FEM 2012	YALOVA	MERKEZ	120
40	KDZ EREĞLİ - FEM 2012	ZONGULDAK	EREĞLİ	351
41	ZONGULDAK- FEM2012	ZONGULDAK	MERKEZ	320
42	YOZGAT-FEM 2012	YOZGAT	MERKEZ	341
	GRASSROOTS DAY	81 İL		2602
	TOPLAM			14252

Kaynak: TFF

Tablo 4.8: Futbol Eğitim Merkezleri Projesi 2012-13 eğitim yılı

NO	MERKEZ	İL	İLÇE	SPORCU SAYISI
1	FEM 2013-ADİYAMAN	ADİYAMAN	MERKEZ	221
2	FEM 2013-AFYON	AFYON	MERKEZ	234
3	FEM 2013-AKSARAY	AKSARAY	MERKEZ	235
4	FEM 2013-AMASYA	AMASYA	MERKEZ	197
5	FEM 2013-ARDAHAN	ARDAHAN	MERKEZ	161
6	FEM 2013-ARTVIN	ARTVIN	MERKEZ	237
7	FEM 2013-BAFRA	SAMSUN	BAFRA	176
8	FEM 2013-BARTIN	BARTIN	MERKEZ	155
9	FEM 2013-BATMAN	BATMAN	MERKEZ	273
10	FEM 2013-BAYBURT	BAYBURT	MERKEZ	245
11	FEM 2013-BİLECİK	BİLECİK	MERKEZ	241
12	FEM 2013-BİTLİS	BİTLİS	MERKEZ	210
13	FEM 2013-BURDUR	BURDUR	MERKEZ	178
14	FEM 2013-BURDUR	BURDUR	MERKEZ	196
15	FEM 2013-CİZRE	ŞIRNAK	CİZRE	232
16	FEM 2013-ÇARŞAMBA	SAMSUN	ÇARŞAMBA	303
17	FEM 2013-ÇORLU	TEKİRDAĞ	ÇORLU	183
18	FEM 2013-DİYARBAKIR	DİYARBAKIR	BAĞLAR	253
19	FEM 2013-DÜZCE	DÜZCE	MERKEZ	121
20	FEM 2013-EDİRNE	EDİRNE	MERKEZ	140
21	FEM 2013-ERCIŞ	VAN	ERCIŞ	149
22	FEM 2013-ERDEMLİ	MERSİN	ERDEMLİ	215
23	FEM 2013-EREĞLİ	ZONGULDAK	EREĞLİ	250
24	FEM 2013-ERZİNCAN	ERZİNCAN	MERKEZ	129
25	FEM 2013-FATSA	ORDU	FATSA	153
26	FEM 2013-GÜROYMAK	BİTLİS	GÜROYMAK	124
27	FEM 2013-HAKKARI	HAKKARI	MERKEZ	211
28	FEM 2013-IĞDIR	IĞDIR	MERKEZ	132
29	FEM 2013-ISPARTA	ISPARTA	MERKEZ	232
30	FEM 2013-ISKENDERUN	HATAY	ISKENDERUN	153
31	FEM 2013-KADIRLI	OSMANIYE	KADIRLI	144
32	FEM 2013-KARAMAN	KARAMAN	MERKEZ	183
33	FEM 2013-KARS	KARS	MERKEZ	119
34	FEM 2013-KASTAMONU	KASTAMONU	MERKEZ	128
35	FEM 2013-KIRIKKALE	KIRIKKALE	MERKEZ	117
36	FEM 2013-KIRŞEHİR	KIRŞEHİR	MERKEZ	135
37	FEM 2013-KIZILTEPE	MARDİN	KIZILTEPE	280
38	FEM 2013-KILIS	KILIS	MERKEZ	142
39	FEM 2013-EREĞLİ	KONYA	EREĞLİ	136
40	FEM 2013-KÜTAHYA	KÜTAHYA	MERKEZ	262
41	FEM 2013-MUĞLA	MUĞLA	MERKEZ	187
42	FEM 2013-MUŞ	MUŞ	MERKEZ	127
43	FEM 2013-NEVŞEHİR	NEVŞEHİR	MERKEZ	278
44	FEM 2013-NİĞDE	NİĞDE	MERKEZ	164
45	FEM 2013-NUSAYBIN	MARDİN	NUSAYBIN	276
46	FEM 2013-POLATLI	ANKARA	POLATLI	125
47	FEM 2013-SIIRT	SIIRT	MERKEZ	179
48	FEM 2013-SİLOPI	ŞIRNAK	SİLOPI	272
49	FEM 2013-SINOP	SINOP	MERKEZ	220
50	FEM 2013-ŞANLIURFA	ŞANLIURFA	MERKEZ	175
51	FEM 2013-ŞIRNAK	ŞIRNAK	MERKEZ	281
52	FEM 2013-TATVAN	BİTLİS	TATVAN	146
53	FEM 2013-TUZLA	İSTANBUL	TUZLA	200
54	FEM 2013-UŞAK	UŞAK	MERKEZ	129
55	FEM 2013-VAN	VAN	MERKEZ	136
56	FEM 2013-YALOVA	YALOVA	MERKEZ	205
57	FEM 2013-YOZGAT	YOZGAT	MERKEZ	168
58	FEM 2013-YÜKSEKOVA	HAKKARI	YÜKSEKOVA	184
59	FEM 2013-ZONGULDAK	ZONGULDAK	MERKEZ	194
	GRASSROOTS DAY	81 İL		7649
	TOPLAM			18880

Tablo 4.9: Yıldız Futbolcu Eğitim Merkezleri Projesi 1/2 2013-14 eğitim yılı

NO	MERKEZ	İL	İLÇE	SPORCU SAYISI
1	YFEM ADANA	ADANA	ÇUKUROVA	224
2	YFEM ADIYAMAN	ADIYAMAN	MERKEZ	261
3	YFEM AFYON	AFYON	MERKEZ	263
4	YFEM AĞRI	AĞRI	MERKEZ	176
5	YFEM AKSARAY	AKSARAY	MERKEZ	244
6	YFEM ANTALYA	ANTALYA	MERKEZ	136
7	YFEM ARDAHAN	ARDAHAN	MERKEZ	157
8	YFEM ARTVİN	ARTVİN	MERKEZ	151
9	YFEM AYDIN	AYDIN	MERKEZ	156
10	YFEM BAĞCILAR	İSTANBUL	BAĞCILAR	241
11	YFEM BALIKESİR	BALIKESİR	MERKEZ	322
12	YFEM BARTIN	BARTIN	MERKEZ	229
13	YFEM BATMAN	BATMAN	MERKEZ	275
14	YFEM BAYBURT	BAYBURT	MERKEZ	255
15	YFEM BAYRAMPAŞA	İSTANBUL	BAYRAMPAŞA	149
16	YFEM BEYLERBEYİ	İSTANBUL	ÜSKÜDAR	125
17	YFEM BİLECİK	BİLECİK	MERKEZ	159
18	YFEM BİNGÖL	BİNGÖL	MERKEZ	225
19	YFEM BİTLİS	BİTLİS	MERKEZ	134
20	YFEM BOLU	BOLU	MERKEZ	109
21	YFEM BURDUR	BURDUR	MERKEZ	215
22	YFEM BURSA	BURSA	YILDIRIM	174
23	YFEM CİZRE	ŞIRNAK	CİZRE	129
24	YFEM ÇANAKKALE	ÇANAKKALE	MERKEZ	262
25	YFEM ÇANKAYA	ANKARA	ÇANKAYA	123
26	YFEM ÇANKIRI	ÇANKIRI	MERKEZ	255
27	YFEM ÇARŞAMBA	SAMSUN	ÇARŞAMBA	296
28	YFEM ÇORLU	TEKİRDAĞ	ÇORLU	252
29	YFEM ÇORUM	ÇORUM	MERKEZ	229
30	YFEM DENİZLİ	DENİZLİ	MERKEZ	140
31	YFEM DİYARBAKIR	DİYARBAKIR	BAĞLAR	269
32	YFEM DÜZCE	DÜZCE	MERKEZ	114
33	YFEM EDİRNE	EDİRNE	MERKEZ	234
34	YFEM ELAZIĞ	ELAZIĞ	MERKEZ	240
35	YFEM EREĞLİ	ZONGULDAK	EREĞLİ	269
36	YFEM ERZİNCAN	ERZİNCAN	MERKEZ	276
37	YFEM ERZURUM	ERZURUM	MERKEZ	203
38	YFEM ESKİŞEHİR	ESKİŞEHİR	MERKEZ	137
39	YFEM ETİMESGUT	ANKARA	ETİMESGUT	194
40	YFEM GAZİANTEP	GAZİANTEP	ŞAHİNBEY	117
41	YFEM GİRESUN	GİRESUN	MERKEZ	275
42	YFEM GÜMÜŞHANE	GÜMÜŞHANE	MERKEZ	234
43	YFEM HAKKARİ	HAKKARİ	MERKEZ	158
44	YFEM HATAY	HATAY	MERKEZ	205
45	YFEM İĞDIR	İĞDIR	MERKEZ	214
46	YFEM İSPARTA	İSPARTA	MERKEZ	219

Tablo 4.10: Yıldız Futbolcu Eğitim Merkezleri Projesi 2/2 2013-14 eğitim yılı

47	YFEM İNEGÖL	BURSA	İNEGÖL	143
48	YFEM KADIRLI	OSMANIYE	KADIRLI	267
49	YFEM K.MARAŞ	K.MARAŞ	MERKEZ	258
50	YFEM KARABÜK	KARABÜK	MERKEZ	127
51	YFEM KARAMAN	KARAMAN	MERKEZ	246
52	YFEM KARS	KARS	MERKEZ	126
53	YFEM KARŞIYAKA	İZMİR	KARŞIYAKA	175
54	YFEM KASTAMONU	KASTAMONU	MERKEZ	212
55	YFEM KAYSERİ	KAYSERİ	KOCASINAN	203
56	YFEM KIRIKKALE	KIRIKKALE	MERKEZ	208
57	YFEM KIRKLARELİ	KIRKLARELİ	MERKEZ	262
58	YFEM KIRŞEHİR	KIRŞEHİR	MERKEZ	232
59	YFEM KİLİS	KİLİS	MERKEZ	191
60	YFEM KOCAELİ	KOCAELİ	MERKEZ	269
61	YFEM KONAK	İZMİR	KONAK	135
62	YFEM KONYA	KONYA	MERKEZ	279
63	YFEM KÜTAHYA	KÜTAHYA	MERKEZ	266
64	YFEM MALATYA	MALATYA	MERKEZ	210
65	YFEM MANİSA	MANİSA	MERKEZ	181
66	YFEM MARDİN	MARDİN	MERKEZ	248
67	YFEM MERSİN	MERSİN	MERKEZ	234
68	YFEM MUĞLA	MUĞLA	MERKEZ	133
69	YFEM MUŞ	MUŞ	MERKEZ	271
70	YFEM NEVŞEHİR	NEVŞEHİR	MERKEZ	236
71	YFEM NİĞDE	NİĞDE	MERKEZ	241
72	YFEM ORDU	ORDU	MERKEZ	267
73	YFEM PENDİK	İSTANBUL	PENDİK	241
74	YFEM RİZE	RİZE	MERKEZ	229
75	YFEM SAKARYA	SAKARYA	MERKEZ	265
76	YFEM SAMSUN	SAMSUN	MERKEZ	205
77	YFEM SİİRT	SİİRT	MERKEZ	136
78	YFEM SİNOP	SİNOP	MERKEZ	266
79	YFEM SİVAS	SİVAS	MERKEZ	231
80	YFEM ŞANLIURFA	ŞANLIURFA	MERKEZ	261
81	YFEM TEKİRDAĞ	TEKİRDAĞ	MERKEZ	160
82	YFEM TOKAT	TOKAT	MERKEZ	191
83	YFEM TRABZON	TRABZON	MERKEZ	273
84	YFEM TUNCELİ	TUNCELİ	MERKEZ	260
85	YFEM TUZLA	İSTANBUL	TUZLA	128
86	YFEM UŞAK	UŞAK	MERKEZ	219
87	YFEM VAN	VAN	MERKEZ	193
88	YFEM YALOVA	YALOVA	MERKEZ	133
89	YFEM YOZGAT	YOZGAT	MERKEZ	270
90	YFEM ZONGULDAK	ZONGULDAK	MERKEZ	228
	TOPLAM			18933

Kaynak: TFF

Tablo 4.11: Kız Futbol Okulları Projesi 1/2 2010-11 eğitim yılı

NO	MERKEZ	İL	İLÇE	SPORCU SAYISI
1	ISKENDERUN KFO	HATAY	ISKENDERUN	127
2	TARSUS KFO	MERSİN	TARSUS	99
3	GAZİANTEP KFO	GAZİANTEP	ŞAHİNBEY	103
4	AFYON KFO	AFYON	MERKEZ	108
5	BURDUR KFO	BURDUR	MERKEZ	129
6	ANTALYA KFO	ANTALYA	MERKEZ	101
7	AYDIN KFO	AYDIN	MERKEZ	117
8	BATMAN KFO	BATMAN	MERKEZ	97
9	BAYRAKLI KFO	İZMİR	BAYRAKLI	143
10	DENİZLİ KFO	DENİZLİ	MERKEZ	113
11	DIYARBAKIR KFO	DIYARBAKIR	BAĞLAR	121
12	ÜMRANIYE KFO	İSTANBUL	ÜMRANIYE	64
13	ÇORLU KFO	TEKİRDAĞ	ÇORLU	95
14	KIRKLARELİ KFO	KIRKLARELİ	MERKEZ	109
15	EDİRNE KFO	EDİRNE	MERKEZ	143
16	LÜLEBURGAZ KFO	KIRKLARELİ	LÜLEBURGAZ	143
17	SARIYER KFO	İSTANBUL	SARIYER	198
18	B.ÇEKMECE KFO	İSTANBUL	B.ÇEKMECE	86
19	ÇAMLIÇA KFO	İSTANBUL	ÜSKÜDAR	116
20	KADIKÖY KFO	İSTANBUL	KADIKÖY	90
21	PENDİK KFO	İSTANBUL	PENDİK	58
22	BAYRAMPAŞA KFO	İSTANBUL	BAYRAMPAŞA	81
23	ESENLER KFO	İSTANBUL	ESENLER	90
24	ANKARA KFO	ANKARA	ÇANKAYA	119
25	BARTIN KFO	BARTIN	MERKEZ	99
26	BOLU KFO	BOLU	MERKEZ	63
27	ÇANKIRI KFO	ÇANKIRI	MERKEZ	84
28	KARABÜK KFO	KARABÜK	MERKEZ	93
29	KARAMAN KFO	KARAMAN	MERKEZ	87
30	KASTAMONU KFO	KASTAMONU	MERKEZ	87
31	KIRIKKALE KFO	KIRIKKALE	MERKEZ	144
32	KONYA KFO	KONYA	MERKEZ	149
33	SAMSUN KFO	SAMSUN	MERKEZ	95
34	ZONGULDAK KFO	ZONGULDAK	MERKEZ	90
35	EREĞLİ KFO	ZONGULDAK	EREĞLİ	89
36	ARHA VI KFO	ARTVİN	ARHA VI	76
37	BALIKESİR KFO	BALIKESİR	MERKEZ	150
38	ÇANAKKALE KFO	ÇANAKKALE	MERKEZ	98
39	ESKİŞEHİR KFO	ESKİŞEHİR	MERKEZ	98
40	FATSA KFO	ORDU	FATSA	302
41	GİRESUN KFO	GİRESUN	MERKEZ	151
42	GÜMÜŞHANE KFO	GÜMÜŞHANE	MERKEZ	150
43	KÜTAHYA KFO	KÜTAHYA	MERKEZ	100
44	ORDU KFO	ORDU	MERKEZ	159
45	RİZE KFO	RİZE	MERKEZ	74

Kaynak: TFF

Tablo 4.12: Kız Futbol Okulları Projesi 2/2 2010-11 eğitim yılı

46	TRABZON KFO	TRABZON	MERKEZ	174
47	YALOVA KFO	YALOVA	MERKEZ	102
48	ISPARTA KFO	ISPARTA	MERKEZ	91
49	ADIYAMAN KFO	ADIYAMAN	MERKEZ	92
50	AMASYA KFO	AMASYA	MERKEZ	149
51	BİLECİK KFO	BİLECİK	MERKEZ	98
52	BİTLİS KFO	BİTLİS	MERKEZ	94
53	ÇORUM KFO	ÇORUM	MERKEZ	74
54	ELAZIĞ KFO	ELAZIĞ	MERKEZ	154
55	K.MARAŞ KFO	KAHRAMANMARAŞ	MERKEZ	96
56	MALATYA KFO	MALATYA	MERKEZ	147
57	SINOP KFO	SINOP	MERKEZ	106
58	Ş.URFA KFO	ŞANLIURFA	MERKEZ	97
59	TOKAT KFO	TOKAT	MERKEZ	105
60	ADANA KFO	ADANA	SEYHAN	87
61	KİLİS KFO	KİLİS	MERKEZ	96
62	MANİSA KFO	MANİSA	MERKEZ	118
63	MARDİN KFO	MARDİN	MERKEZ	73
64	MERSİN KFO	MERSİN	MERKEZ	146
65	NEVŞEHİR KFO	NEVŞEHİR	MERKEZ	19
66	OSMANIYE KFO	OSMANIYE	MERKEZ	91
67	SELÇUK KFO	İZMİR	SELÇUK	97
68	SİİRT KFO	SİİRT	MERKEZ	90
69	SİVAS KFO	SİVAS	MERKEZ	130
70	SAKARYA KFO	SAKARYA	MERKEZ	109
71	KOCAELİ KFO	KOCAELİ	MERKEZ	113
72	GÖLCÜK KFO	KOCAELİ	GÖLCÜK	153
73	ŞİRNAK KFO	ŞİRNAK	MERKEZ	94
	TOPLAM			8083

Kaynak: TFF

Tablo 4.13: Kız Futbol Eğitim Merkezleri Projesi 2012-13 eğitim yılı

NO	MERKEZ	İL	İLÇE	SPORCU SAYISI
1	KFEM-1207 ANTALYASPOR	ANTALYA	MERKEZ	218
2	KFEM-ADANA AKDENİZ DEMİRSPOR	ADANA	ÇUKUROVA	227
3	KFEM-ADANA İDMANYURDUSPOR	ADANA	ÇUKUROVA	228
4	KFEM-AKDENİZ KARTALLARI GS	ANTALYA	MERKEZ	191
5	KFEM-AKDENİZ NURÇELİK SPOR	İSTANBUL	K.ÇEKMECE	225
6	KFEM-ALTAY	İZMİR	GAZİEMİR	99
7	KFEM-ANADOLUBEYİ	ANKARA	ÇANKAYA	220
8	KFEM-ATAŞEHİR BELEDİYESPOR	İSTANBUL	ATAŞEHİR	133
9	KFEM-BALIKESİR GENÇLİK ve SPOR	BALIKESİR	MERKEZ	244
10	KFEM-BAŞKENTGÜCÜ SPOR	ANKARA	KEÇİÖREN	75
11	KFEM-BEŞİKTAŞ A.Ş.	İSTANBUL	BEŞİKTAŞ	143
12	KFEM-BORNOVA BELEDİYESPOR	İZMİR	BORNOVA	225
13	KFEM-CFS BAĞCILAR	İSTANBUL	BAĞCILAR	136
14	KFEM-ÇAMLICASPOR	İSTANBUL	ÜSKÜDAR	96
15	KFEM-ÇAMLICASPOR ESKİŞEHİR	ESKİŞEHİR	MERKEZ	196
16	KFEM-ÇAYYOLU SPOR	ANKARA	ETİMESGÜT	218
17	KFEM-ÇELİKTEPE ÜMİTSPOR	İSTANBUL	ŞİŞLİ	72
18	KFEM-DAĞBELİSPOR	ANTALYA	MERKEZ	230
19	KFEM-DERİNCE BELEDİYESPOR	KOCAELİ	DERİNCE	152
20	KFEM-ELİTSPOR	İZMİR	BALÇOVA	249
21	KFEM-ERDOĞDUSPOR	TRABZON	MERKEZ	180
22	KFEM-ESKİŞEHİRSPOR	ESKİŞEHİR	MERKEZ	61
23	KFEM-FATİH VATAN LİSESİ SPOR	İSTANBUL	FATİH	253
24	KFEM-FOMGET GENÇLİK VE SPOR	ANKARA	MAMAK	198
25	KFEM-GALATASARAY	İSTANBUL	BAKIRKÖY	26
26	KFEM-HABIŞSPOR	BALIKESİR	MERKEZ	197
27	KFEM-İZMİR BESEM SPOR	İZMİR	KARŞIYAKA	170
28	KFEM-İZMİR GÜCÜ	İZMİR	KARABAĞLAR	224
29	KFEM-KARABAĞLARSPOR	İZMİR	KARABAĞLAR	177
30	KFEM-KARAGÖZOĞLU L.O.	BALIKESİR	EDREMIT	118
31	KFEM-KAVAK MEYDANSPOR	TRABZON	MERKEZ	189
32	KFEM-ORHANGAZİSPOR	ESKİŞEHİR	MERKEZ	11
33	KFEM-RİZE BELEDİYESPOR	RİZE	MERKEZ	208
34	KFEM-SEYRANTEPE YEŞİLCESPOR	İSTANBUL	KAĞITHANE	37
35	KFEM-SUSURLUK 5 EYLÜLSPOR	BALIKESİR	SUSURLUK	127
36	KFEM-ŞİRİNYERSPOR	İZMİR	BUCA	225
37	KFEM-TRABZON İDMANOCAĞI	TRABZON	MERKEZ	171
38	KFEM-VOLKAN YILDIRIM SPOR KULÜBÜ	ANKARA	ÇANKAYA	98
39	KFEM-YENİ KAPI GENÇLERBİRLİĞİ	ANTALYA	MERKEZ	95
40	KFEM-YÜREĞİRSPOR	ADANA	YÜREĞİR	82
	TOPLAM			6424

Kaynak: TFF

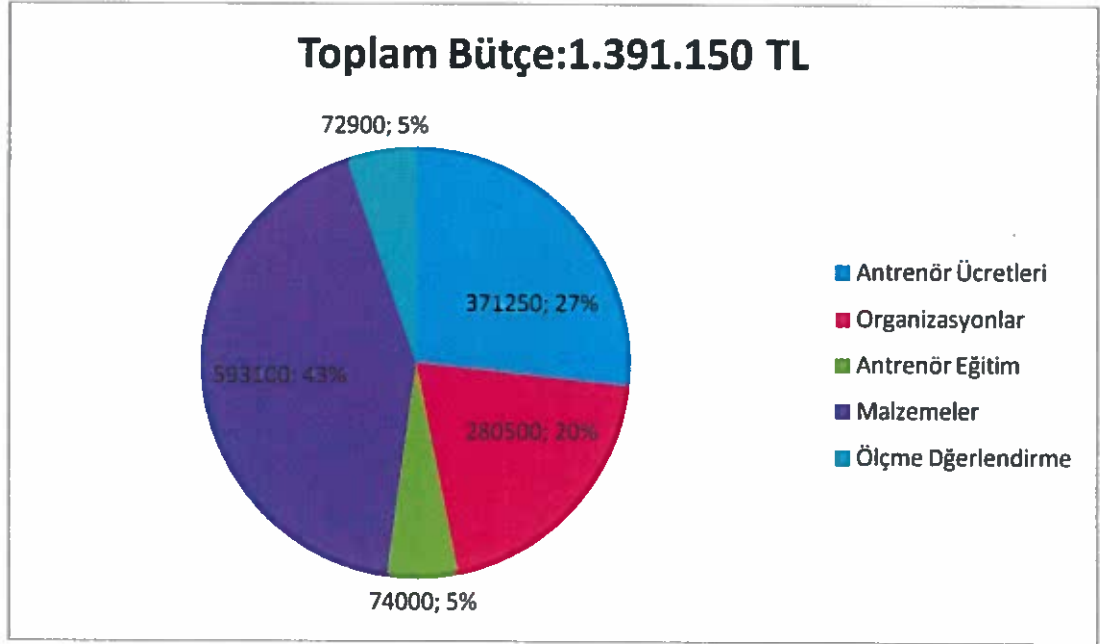

Tablo 4.14: Kız Futbol Eğitim Merkezleri Projesi 2013-14 eğitim yılı

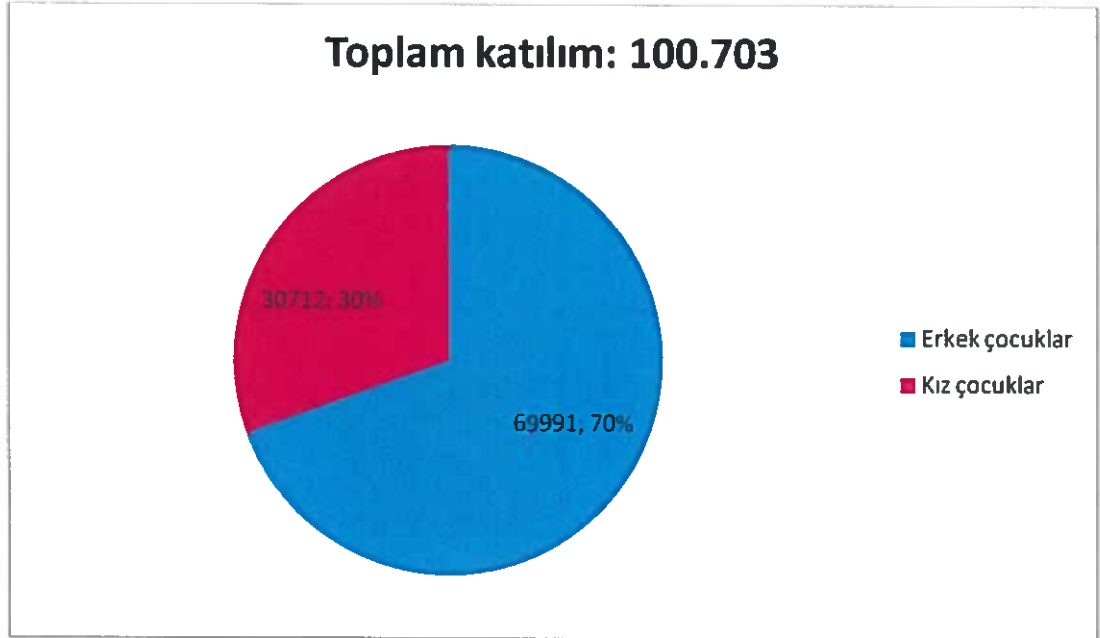
NO	MERKEZ	İL	İLÇE	SPORCU SAYISI
1	KFEM 600 EVLER SPOR	BALIKESİR	BANDIRMA	98
2	KFEM ADANA İDMANYURDU	ADANA	ÇUKUROVA	219
3	KFEM AKDENİZ DEMİRSPOR	ADANA	ÇUKUROVA	192
4	KFEM AKDENİZ NURÇELİK	İSTANBUL	K.ÇEKMECE	123
5	KFEM AMASYA EĞİTİM	AMASYA	MERKEZ	205
6	KFEM ATAKUM BELEDİYESPOR	SAMSUN	ATAKUM	197
7	KFEM ATAŞEHİR BELEDİYESPOR	İSTANBUL	ATAŞEHİR	192
8	KFEM ATILLASPOR	İZMİR	KONAK	192
9	KFEM BAĞCILAR EĞİTİMSPOR	İSTANBUL	BAĞCILAR	121
10	KFEM BAKIRKÖY GENÇLİK SPOR	İSTANBUL	BAKIRKÖY	153
11	KFEM BALIKESİR GENÇLİK SPOR	BALIKESİR	MERKEZ	193
12	KFEM BALIKESİR HARB-İŞ SPOR	BALIKESİR	MERKEZ	187
13	KFEM BESEM KARŞIYAKA	İZMİR	KARŞIYAKA	199
14	KFEM BEŞİKTAŞ A.Ş.	İSTANBUL	BEŞİKTAŞ	87
15	KFEM CFS BAĞCILAR	İSTANBUL	BAĞCILAR	192
16	KFEM DERİNCE BELEDİYESPOR	KOCAELİ	DERİNCE	166
17	KFEM ELİT SPOR	İZMİR	BALÇOVA	190
18	KFEM ERDOĞDUSPOR	TRABZON	MERKEZ	192
19	KFEM GALATASARAY A.Ş.	İSTANBUL	BAKIRKÖY	69
20	KFEM GEMLİK ZEYTİNSPOR	BURSA	GEMLİK	170
21	KFEM GENÇLERBİRLİĞİ EĞİTİM	BALIKESİR	SUSURLUK	196
22	KFEM GÜLİZAR HASAN YILMAZ	SAMSUN	MERKEZ	192
23	KFEM İLKADIM BELEDİYESPOR	SAMSUN	İLKADIM	171
24	KFEM KADIKÖYSPOR	SAMSUN	İLKADIM	192
25	KFEM KANALBOYU NİLÜFER	BURSA	OSMANGAZI	201
26	KFEM KAVAK MEYDANSPOR	TRABZON	MERKEZ	194
27	KFEM KİREÇBURNU	İSTANBUL	SARIYER	174
28	KFEM KONAK BELEDİYESPOR	İZMİR	KONAK	192
29	KFEM MARMARA ÜNİVERSİTESİ	İSTANBUL	BEYKOZ	97
30	KFEM MERKEZEFENDİ S.K.	İSTANBUL	ZEYTİNBURNU	194
31	KFEM MERSİN CAMSPOR	MERSİN	MERKEZ	192
32	KFEM PINARSPOR	SAMSUN	CANIK	170
33	KFEM RİZE BELEDİYESPOR	RİZE	MERKEZ	188
34	KFEM S.C BÜBERCI ANADOLU M.K.L.	SAMSUN	İLKADIM	196
35	KFEM TARSUS GENÇLERBİRLİĞİ	MERSİN	TARSUS	88
36	KFEM TRABZON İDMANOCAĞI	TRABZON	MERKEZ	156
37	KFEM YALOVA G.H.SPOR	YALOVA	MERKEZ	80
	TOPLAM			6210

Kaynak: TFF

Tablo 4.15: Futbol Eğitim Merkezleri Projesi bütçesel dağılım 2013-14 eğitim yılı

Tablo 4.16: Çocuk Futbolu Projelerine katılan sporcuların cinsiyet dağılımı

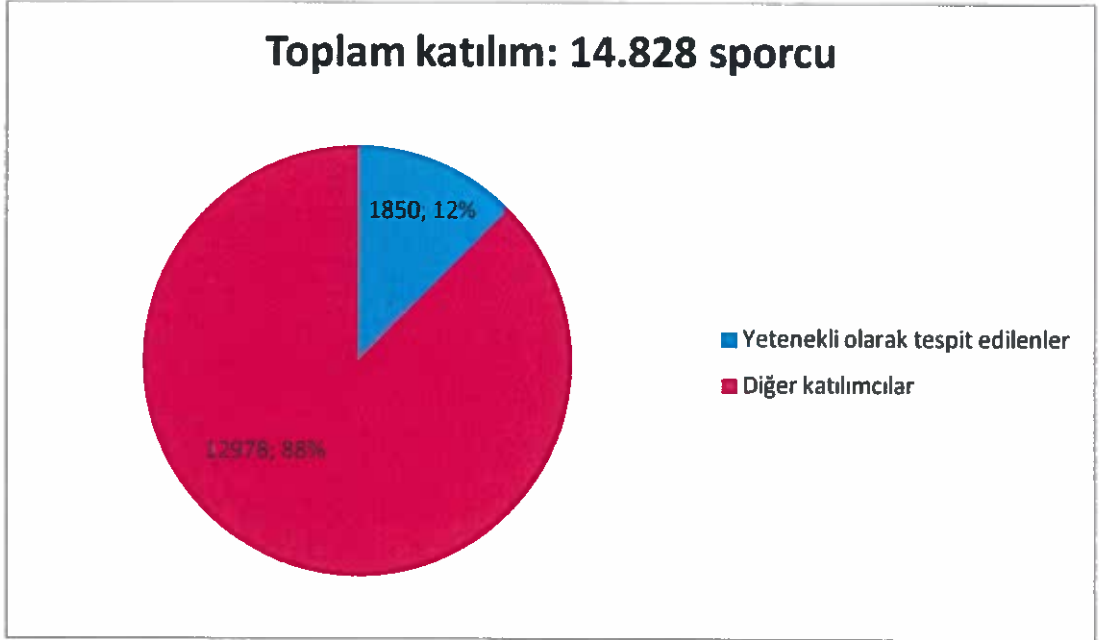

Tablo 4.17: Kulüp-Okul Futbolu Eğitim Organizasyonları Projesi 2012-2013 eğitim yılı

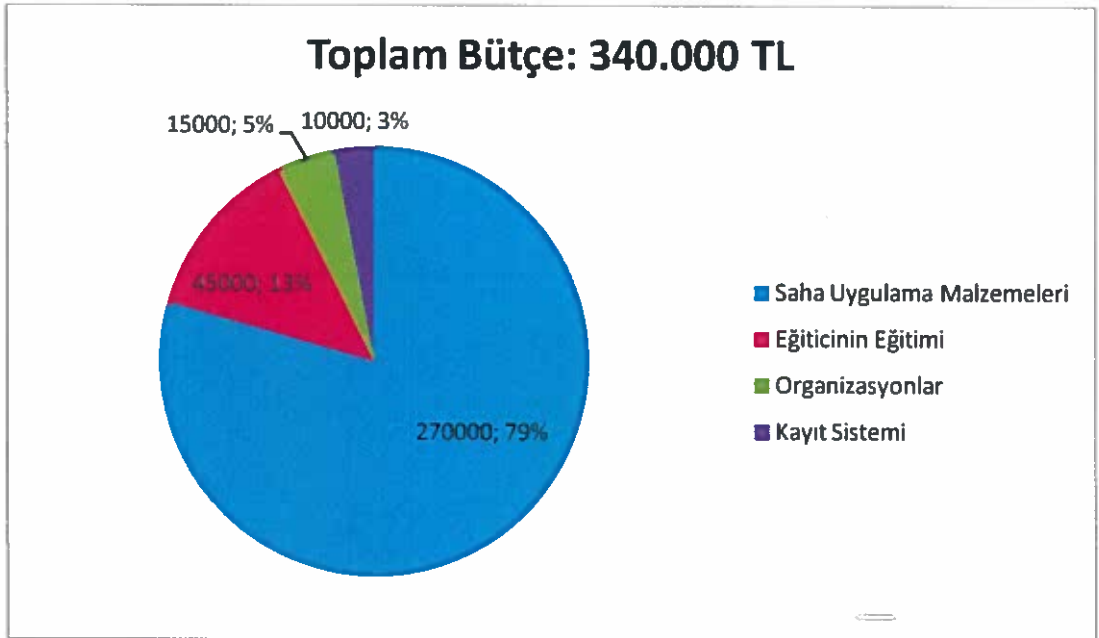
Şehir	Kulüp	Okul	Sporcu	Şehir	Kulüp	Okul	Sporcu
ADANA	ADANA DEMİRSPOR	8	124	İSTANBUL	FENERBAHÇE A.Ş.	9	87
ADANA	ADANASPOR A.Ş.	13	209	İSTANBUL	KASIMPAŞASPOR A.Ş.	8	80
GAZİANTEP	GAZİANTEP BBSPOR	14	143	İSTANBUL	MALTEPESPOR	8	112
HATAY	HATAYSPOR	15	165	İSTANBUL	PENDİKSPOR	26	128
HATAY	KIRIKHANSPOR	20	328	AYDIN	AYDINSPOR 1923	12	112
HATAY	ISKENDERUN 1967	10	113	AYDIN	7 EYLÜL S.K.	8	83
MERSİN	MERSİN İ.Y.	15	293	AYDIN	NAZİLLİ BLDSPOR	9	120
MERSİN	MEZİTLİ BLDSPOR	14	246	DENİZLİ	DENİZLİ BLDSPOR	16	157
MERSİN	TARSUS İ.Y.	17	161	İZMİR	BERGAMA BLDSPOR	10	87
ANKARA	ETİMESGÜT BLDSPOR	8	226	İZMİR	GÖZTEPE A.Ş.	8	190
ANKARA	GENÇLERBİRLİĞİ	9	132	İZMİR	ALTINORDU A.Ş.	26	326
KONYA	A.SELÇUKLUSPOR	14	291	İZMİR	İZMİRSPOR	24	416
KONYA	KONYA İ.Y.	6	81	İZMİR	MENEMEN BLDSPOR	8	190
KONYA	TORKU KONYASPOR	13	117	İZMİR	BUCASPOR	15	183
ZONGULDAK	KDZ EREĞLİSPOR	6	159	MANİSA	AKHİSAR BLDSPOR	22	411
ANTALYA	SARILAR BLDSPOR	6	82	MANİSA	MANİSA BLDSPOR	10	126
ANTALYA	ALANYASPOR	13	163	MANİSA	GÖRDES BLDSPOR	12	312
BURSA	BALIKESİRSPOR	17	210	MANİSA	MANİSASPOR	18	322
ANTALYA	ANTALYASPOR	18	329	MANİSA	TURGUTLUSPOR	15	315
BALIKESİR	BANDIRMASPOR	12	164	KAYSERİ	KAYSERİSPOR	12	157
BURSA	O.RENAULTSPOR	12	178	KAYSERİ	K.SINAN ŞİMŞEKSPOR	16	375
ESKİŞEHİR	ESKİŞEHİRSPOR	18	342	A.YAMAN	ADİYAMAN BLDSPOR	8	94
KÜTAHYA	TKİ TAVŞANLI LİNYİT	13	281	ELAZIĞ	ELAZIĞSPOR	10	131
BATMAN	BATMAN PETROL	18	210	K.MARAŞ	K.MARAŞ BLDSPOR	16	298
D.BAKIR	D.BAKIR BBSPOR	16	205	MALATYA	YENİ MALAYTASPOR	12	145
ŞİRT	AİLE VE SOS.POL.	6	132	MALATYA	M.BAYAN S.K.	6	65
ŞİRT	KURTALANSPOR	6	69	ŞURFA	ŞANLIURFASPOR	12	217
ERZİNCAN	ERZİNCANSPOR	15	189	KOCAELİ	GEBZESPOR	10	115
ERZURUM	ERZURUM BBSPOR	12	220	KOCAELİ	KOCAELİSPOR	16	256
İSTANBUL	G.O.PAŞASPOR	7	90	KOCAELİ	KÖRFEZ FK	11	118
İSTANBUL	İSTANBULSPOR A.Ş.	16	87	SAKARYA	SAKARYASPOR A.Ş.	20	143
İSTANBUL	GALATASARAY A.Ş.	12	192	ÇORUM	ÇORUM BLDSPOR	28	687
İSTANBUL	BAYRAMPAŞASPOR	8	125	SAMSUN	SAMSUN SPOR LİSESİ	6	117
İSTANBUL	EYÜPSPOR	16	198	GİRESUN	GİRESUNSPOR	15	154
İSTANBUL	KARTALSPOR	25	425	İSTANBUL	ALEMDAĞSPOR	10	121
İSTANBUL	SANCAKTEPE BLDSPOR	24	154	RİZE	Ç RİZESPOR A.Ş.	22	452
İSTANBUL	TEPECİKSPOR A.Ş.	11	76	TRABZON	1461 TRABZON	8	140
İSTANBUL	BEŞİKTAŞ A.Ş.	6	92	TRABZON	TRABZONSPOR A.Ş.	13	185
TOPLAM						1004	14828

Kaynak: TFF

Tablo 4.18: Kulüp-Okul Futbolu Eğitim Organizasyonları Projesi sonrası yetenekli olarak tespit edilip lisanslananlar

Tablo 4.19: Kulüp-Okul Futbolu Eğitim Organizasyonları Projesi bütçe dağılımı

4.7 GERÇEKLEŞTİRİLEN MÜLAKATLARIN DEĞERLENDİRİLMESİ ve TESPİTLER

Çalışma kapsamında gerçekleştirilen mülakatlarda profesyonel futbolcu olana kadar oyuna başlama, oyunu öğrenme, oyunda gelişim ve performansa hazırlık gibi 4 temel evreden geçilmesi gerektiği belirtilmiştir. Bu evrelerin ilk ikisinin *Grassroots* futbolunu kapsadığına dikkat çekilmiştir. Bu doğrultuda elit futbolcu havuzuna aday oyuncuların bir noktada futbola başladığı, temel bilgileri öğrendiği, becerileri edindiği ancak içlerinden bazılarının elit oyuncu havuzuna aday oyuncular haline geldiğine vurgu yapılmıştır. Mülakatlarda, *Grassroots* futbolunun elit futbolcu havuzuna sağlayacağı katkı için hedef yaş grubunun 06-13 olması gerektiği ortak fikir olarak belirtilmiştir. İlk bakışta yetenekleri, yatkınlıkları ve fiziksel özelliklerin bu yaş aralığında farklılık gösterdiği söylenmektedir.

Elit oyuncu havuzuna katkı sağlanması aşamasında yeteneğin ön plana çıktığı, bu doğrultuda 12-14 yaşlar aralığında geçişlerin daha yoğun gerçekleştiğine dikkat çekilmiştir. Yetenek anlamında yapılan araştırmalarda, çocukların belirli konularda bir ilgisi ve/veya yatkınlığının olabileceği ancak yetenek diye tanımlanan olgunun o konuyla ilgili harcanan zaman ile bağlantılı olduğuna dikkat çekilmiştir. Dolayısıyla bir çocuğun yetenekli diye tanımlanabilmesi için küçük yaştan itibaren o konuyla ilgili ciddi zaman harcamış olması gerekliliği vurgulanmıştır. Bu noktada *Grassroots* futbolunun elit futbola giden yolda yetenek gelişime zaman ayırmak anlamında katkı sağladığı açıklanmıştır. Özellikle Çocuk ve Okul futbolu alanında gerçekleştirilen çalışmaların çocuklara erken yaşta ulaşılması bakımından bir aracı olduğu konusunda fikir birliğine varılmıştır.

Gerçekleştirilen mülakatlarda, *Grassroots* futbolunun profesyonel futbol dışında kalan ve sadece elit futbolcu havuzuna katkı sağlaması beklenilmeyen aktiviteleri de içerdiğine vurgu yapılmıştır. Bu doğrultuda futbol sevgisinin yayılması ve futbolseverlerin oyunun içinde tutulmasına yönelik olarak rekreasyonel faaliyetlerin önemine dikkat çekilmiştir. Türkiye’de bu alanda Türkiye Futbol Federasyonu

tarafından yürütülen Nike Halı Saha Ligi, Plaj Futbolu Ligi ve Futsal Ligi organizasyonlarının herkese açık formatı ile rekreatif futbola hizmet ettiği belirtilmiştir.

Kadın futbolunda yapılan çalışmaların ise ülkemizdeki kadın cinsiyetine bakışın değiştirilmesine yardımcı olacağına yönelik fikir belirtilmiştir. Çocukların erken yaşta aile baskısına maruz kalması, evlendirilmesi ve şiddet görmesi gibi sorunların aşılmasında kız çocuklarına yönelik gerçekleştirilen faaliyetlerin katkı sağladığı hususuna vurgu yapılmıştır. Ayrıca kız çocuklarına futbolun sevdirmesi ve futbol oynamaya teşvik edilmesiyle yetenekli kız çocuklarına ulaşılabilindiği ve bu sayede kadın futbol kulüpleri ve kadın milli takımlarına oyuncu kaynağı yaratıldığı savunulmuştur.

Grassroots alanında gerçekleştirilen diğer bir futbol türü olan Engelli ve Dezavantajlı futbolu çalışmalarının, engelli bireylerin toplum içindeki varlıklarını kanıtlamaları açısından bir fırsat niteliğinde olduğu belirtilmiştir. Engelli vatandaşlarımızın da herkes gibi futbol oynayabileceğinin bu organizasyonlarla ispatlandığı belirtilmiştir. Türkiye Futbol Federasyonu tarafından açılan Engelli futbolu antrenör eğitimcisi kursu ile engelli bireylere futbol eğitmenleri yetiştirilmesiyle birlikte engelli bireyler ile ilgilenecek uzman sayısında ciddi bir artış olduğuna dikkat çekilmiştir.

Suç işlemiş veya suça meyilli çocuk ve gençlerin dezavantajlı futbolu etkinlikleri ile topluma kazandırılmaya çalışıldığı, bu alanda gerçekleştirilen projeler sonunda olumlu etkilerin gözlemlendiği tespit edilmiştir. Burada Adalet Bakanlığı ve Türkiye Futbol Federasyonu işbirliğine vurgu yapılmıştır. Bu alanda Ceza ve Tevkif evlerine yönelik gerçekleştirilen futbol turnuvalarının mahkumlar üzerinde olumlu etkilerinden bahsedilmiştir.

Kadın, Plaj, Futsal, Engelli ve Dezavantajlı futbolu alanında gerçekleştirilen projelerin yetenekli oyuncu havuzuna katkıdan ziyade futbolun sevdirmesi ve yaygınlaştırılmasına yönelik çalışmalar olduğu, alanına göre sosyal sorumluluk, serbest zaman geçirme faaliyeti ve sistemli organizasyonların düzenlenmesi amaçlarına yönelik gerçekleştirildiği belirtilmiştir.

Gerçekleştirilen mülakatlarda elde edilen ve detayları yukarıda verilen bilgiler neticesinde 1. Araştırma sorusunda incelenen "*Grassroots* futbolu yalnızca yetenekli

oyuncu tespitine odaklı bir program değildir” tezi test edilerek doğruluğu kabul edilmiştir.

Yetenekli oyuncu havuzuna katkı anlamında Türkiye Futbol Federasyonu tarafından gerçekleştirilen projelerin son 5 yılda ciddi bir artış gösterdiği ancak yeterli düzeye ulaşmadığı konusunda ortak bir görüş belirtilmiştir. Türkiye'nin mevcut durumunda kulüplerin, *Grassroots* futbolundan uzak olduğuna vurgu yapılmıştır. Kulüplerin okullar ile iletişimlerinin artırılması ve yetenekli oyuncu taraması yapabilmelerine imkan sağlanması amaçlarıyla 2012-2013 eğitim yılında Türkiye Futbol Federasyonu tarafından ilk kez sistemli gerçekleştirilen Kulüp-Okul Futbolu Eğitim Organizasyonları projesinden olumlu sonuçlar elde edildiği vurgulanmıştır. Bu sayede kulüplerin sosyal çevrelerine karşı sistemli bir organizasyon yapısı ile ortak hareket ettikleri, projeye katılan çocukların en az 32 saat ücretsiz futbol eğitimi aldıkları ve yetenekli olarak tespit edilen sporcuların kulüpler bünyesinde nitelikli futbol eğitimi almaya devam ettiklerine vurgu yapılmıştır. Kulüplerin başta okullar olmak üzere belediyelerle, yerel sivil toplum örgütleriyle, üniversitelerle işbirliği içerisinde çalışmalarını tavsiye edilmiştir.

Kayıtlı futbol oynayan insan sayılarına bakıldığında ülkemizdeki kayıtlı oyuncuların nüfus sayısına oranında Avrupa sıralamasının oldukça altlarında yer aldığı vurgulanmıştır. Futbolun sevdirmesi ve yaygınlaştırılması anlamında oyunun içinde yer alan kişi sayısının artırılması gerekliliği belirtilmiştir. Son yıllarda artış gösteren futbol oynayan insan sayısındaki artışın özellikle 12 yaş altı kız ve erkek çocuklarda olmasının uzun vadede elit futbolcu havuzuna katkı sağlayacağı üzerine dikkat çekilmiştir.

Taban futbolu alanında gerçekleştirdiği çalışmalar, kayıtlı oyuncu sayısının nüfusa oranı ve elit futbolcu havuzuna sağladığı somut katkılar sebebiyle Hollanda Futbol Federasyonu tarafından gerçekleştirilen uygulamalar başarılı bir örnek olarak gösterilmiştir. Hollanda futbolunda kulüplerin *Grassroots* futboluna bakış açıları, altyapı yaş grupları, 12 yaş altındaki lig ve turnuva organizasyonlarına dikkat çekilmiştir. Bu alanda kulüplerin U 06 liginden itibaren katılabildikleri liglere birden

fazla takım kurarak katılabilmelerinin daha fazla çocuğa daha fazla futbol oynama imkanı sağladığı tespit edilmiştir. Hollanda Futbol Federasyonu ile Hollanda hükümetinin işbirliği içinde hareket ettiği belirtilmiştir. Ülkenin ortak bir spor politikası olduğu ile devlet, federasyon ve kulüplerin görev ve sorumluluklarının bulunduğu vurgu yapılmıştır. Hollanda futbolunun milli takımlar ve kulüpler düzeyindeki yerine dikkat çekilmiş, Hollanda altyapısı kökenli sporcuların Dünya futbolunda önemli bir yere ve mali piyasa değerine sahip oldukları belirtilmiştir.

Tablo 4.20: Hollanda Futbol Federasyonu ve Kulüplerin görevleri

Hollanda Futbol Federasyonu Görevleri	Kulüplerin Görevleri
Oyuncular için lig organize eder	Liglere katılmak
Ulusal yetenek gelişimi programını yürütür	Kulüp Genç Oyuncu Gelişim Programını yürütür
Genç Milli takımlar organizasyonunu yürütür	Bireysel genç oyuncu gelişim programları uygular
Ulusal yetenek taraması yapar (11-21 yaş kız-erkek)	Yetenek taraması yapar
Antrenör eğitimlerini düzenler	Oyuncuların konaklama/yeme-içme ve yan eğitimlerinden sorumludur
Kulüp desteği sağlar	Yakın çevresinde futbol faaliyetlerini uygular

Kaynak: Hollanda Futbol Federasyonu

Tablo 4.21: Sayılarla Hollanda futbolu

16,848.350 ülke nüfusu
1.200.000 futbol ailesi (oyuncu, antrenör, hakem)
610.000 genç oyuncu
132.000 kadın ve genç kız oyuncu
2.800 amatör kulüp
34 profesyonel kulüp
14 yüksek performans futbol akademisi
6 ana bölge

Kaynak: Hollanda Futbol Federasyonu

Bu doğrultuda *Grassroots* futbolunun elit futbolcu havuzundaki olumlu katkılarına değinilmiş, kulüplerin bu alanda gerçekleştirdiği faaliyetler oranında yetenek

havuzlarının genişletildiğine vurgu yapılmış ve 2. Araştırma sorusunda incelenen *Grassroots* elit futbolun gelişimine temel teşkil eden bir programdır” tezi test edilerek doğruluğu kabul edilmiştir.

5. SONUÇ ve ÖNERİLER

UEFA tarafından 1992 yılında ortaya atılan *Grassroots* tanımı 2009 yılında *Grassroots* Charter Sisteminin hayata geçirilmesi ile program halini almıştır. Genel bir ifadeyle taban futbolu olarak adlandırılan *Grassroots* futbolu diğer bir taraftan profesyonel futbol dışında kalan tüm futbol faaliyetlerini kapsamaktadır. Bu alanda gerçekleştirilen faaliyetlerle futbolun yaygınlaşmasına katkı sağlayacağı gibi geleceğin futbolseverleri ile elit futbolcularının bugünden oyunun içine dahil edilmesi amaçlanmaktadır. Türkiye, *Grassroots* futbolu alanında gösterdiği gayretli çalışmalarla çok kısa bir zamanda 5. yıldızı kazanmıştır.

Bu çalışmada *Grassroots* futbolunun sadece elit futbola hizmet etmediği, *Grassroots* futbolu alanındaki çalışmaların elit futbolcu havuzuna olumlu katkılar sağladığı savunulmuştur. Hipotezlerin test edilmesinde Türkiye Futbol Federasyonu tarafından gerçekleştirilen projeler yaş, cinsiyet, katılımcı sayısına göre gruplandırılarak değerlendirilmiştir. Ayrıca mülakat tekniği kullanılarak TFF'de *Grassroots* futbolu çalışmalarında görev yapmış ve yapmaya devam eden yetkililerin görüşlerine başvurulmuştur.

Grassroots futbolu tanımının henüz yeterli bilinirliğe sahip olmaması ve bu alanda somut bir çalışmanın daha önce gerçekleştirilmemiş olması sebebiyle bu çalışma bir örnek teşkil edecektir.

Bulgular bölümünde Türkiye Futbol Federasyonunun gerçekleştirdiği projelerin açıklamalarına ve detaylarına yer verilmiştir. *Grassroots* futbolunda gerçekleştirilen projeler ele alındığında sadece elit futbolcu havuzuna katkı sağlanmadığı proje içeriklerinden test edilmiştir. Gerçekleştirilen projelerin % 39'unun Çocuk ve Okul futbolu alanında kız ve erkek çocuklara yönelik yapıldığı ve amaçları arasında elit futbolcu havuzuna katkı sağlanmasının yer aldığı belirlenmiştir. Diğer % 39'luk bölümde sosyal sorumluluk projelerinin, % 22'lik bölümünde ise futbolu tanıtıcı faaliyetler ve rekreatif organizasyonların yer aldığı tespit edilmiştir.

Türkiye Futbol Federasyonu'nun gerçekleştirdiği projelerin % 39'unu kapsayan Çocuk ve Okul Futbolu alanındaki faaliyetlerde ise elit futbolcu havuzuna katkı sağlanması amacının dışında çocuklara ücretsiz futbol oynama imkanı sunulması ve nitelikli futbol eğitimlerinin verilmesi amaçlarının da yer aldığı belirtilmelidir. Bu doğrultuda *Grassroots* futbolunun alanındaki amacı elit futbolcu havuzuna katkı sağlamak olan projelerde dahi sosyal sorumluluk, futbolun sevdirmesi ve yaygınlaştırılması gibi amaçlar hedef alınmıştır. Obezitenin önüne geçilmesi ve suça meyilli çocukların topluma kazandırılmaları gibi gizli amaçlarında bulunduğu tespit edilmiştir.

Kulüp Okul Futbolu Eğitim Organizasyonları projesi ile ilk kez sistemli bir şekilde işbirliği gerçekleştirilen futbol kulüpleri ile yapılan *Grassroots* çalışmaları sonucunda toplam katılımın % 12'lik bir bölümünün yetenekli olarak tespit edilerek kulüplerinde lisanslandığı tespit edilmiştir. Bu alandaki sistemli bir organizasyonun ilk kez yapılmış olmasına rağmen profesyonel kulüplerin % 86'sının projeye katıldığı belirlenmiştir. Kulüplerin yetenekli oyuncu havuzlarına oyuncu kaynağı sağlanmasının milli takımlara da olumlu katkı sağlayacağı görüşünden yola çıkarak *Grassroots* alanında gerçekleştirilen kulüp faaliyetlerinin artırılması gerekmektedir. Katılımın artmasıyla birlikte yetenekli oyuncu havuzuna yapılan katkının artacağı söylenebilir. Yurtdışı örneklerinde olduğu gibi devlet, federasyon ve kulüplerin görev ve sorumlulukları olması ve bu doğrultuda bir futbol politikası oluşması yetenekli oyuncu havuzuna katkı sağlanması adına olumlu katkı sağlayabilir.

Kız çocuklarına yönelik gerçekleştirilen Kız Futbol Eğitim Merkezleri ve Kız Futbol Köyleri gibi özel projelerin sonucunda kadın futbolu için yetenekli oyuncu havuzu oluşturulmuştur. Bu doğrultuda birçok kadın kulübü oluşturulmuş ayrıca kulüplere yetenekli oyuncular kazandırılmıştır. Projelerde eğitim alan ve tespit edilen kız çocukları Kadın A Milli Takım ile Kız Genç Milli Takımlarında forma giymektedirler. Ülkemizdeki Kadın futbolunun gelişimi açısından Kadın kulüpleri ile yürütülen Çocuk Futbolu projelerine ağırlık verilmesi durumunda oyuncu havuzu ve futbolsever kadın sayısı artmış olacağı söylenebilir.

Sosyal sorumluluk alanlarında yürütülen projelerin federasyon, bakanlıklar ve diğer resmi kurumlar işbirliği ile yürütüldüğü belirlenmiştir. Engelli bireylere futbol

vasıtasıyla spor yapma imkanı sunulduğu ve topluma kazandırılma aşamasında katkıda bulunulduğu tespit edilmiştir. Suça meyilli çocukların *Grassroots* alanındaki faaliyetler ile topluma kazandırıldıkları araştırılmıştır. Çağımızın hastalığı olan obezite ile mücadele edilmesi aşamasında futbol vasıtasıyla çocuklarımız spor yapma imkanı bulmuş ve hareket alışkanlığı kazanmıştır.

Sonuç olarak *Grassroots* futbolunun elit futbola katkı sağladığı ancak tek amacının bu olmadığı söylenebilir. Çocuk ve Okul futbolu alanında uygulanan projelerin sayılarının artırılarak kapsamalarının genişletilmesi hiç şüphesiz elit futbolcu havuzuna katkı sağlayacaktır. Elit futbolcu havuzuna katkıyı farklı boyutlarda özetleyebiliriz. İlk olarak elit futbolcu adayları olan çocukların öğrenmenin altın çağı olan 8-11 yaşları arasında tespit edilmesi ve nitelikli futbol eğitimini uzman kişilerden alması Türk futbolcu profilinin olumlu yönde değişmesine katkı sağlayabilir. Temel teknik, koordinasyon ve esneklik bileşenleri çocuklara zamanında verilmesiyle bu hedefe ulaşılabilir. Diğer bir boyut ise kulüplerin bakış açılarını *Grassroots* futboluna odaklandırmaları gerçeğidir. Mevcut ekonomik durum ve mali *fair-play* kurallarının hayata geçmesinin ardından kulüplerin altyapıya eğilmeleri kaçınılmaz olacaktır. Bu doğrultuda gerçekleştirdikleri *Grassroots* faaliyetlerinin büyüklüğü oranında yetenekli oyuncuları tespit etmiş ve geleceğin taraftarlarını kazanmış olacaklardır.

Ülkemizde okullar arası lig organizasyonlarının artırılması, kaynakların verimli kullanılarak kulüplerin geliştirilmesi ve kulüplere *Grassroots* futbolu alanında düzenli çalışmalar yapma zorunluluğu getirilmesi sonucunda gelişimin hızlanacağı söylenebilir. Uzun vadede ise yetenekli oyuncu havuzunun artırılması sonucu kulüplerimiz ve milli takımlara oyuncu desteği sağlanmış olabilir.

Grassroots futbolu alanında araştırma yapmak isteyenlerin Almanya, Hollanda, İngiltere ve İspanya gibi Avrupa'da futbol alanında önde gelen ülke federasyonları ve kulüplerinin gerçekleştirdiği projeleri inceleyebilirler. Elit futbol bakımından bu ülkelerdeki amatör ve profesyonel takımların hangi yaş gruplarına ve ne tür organizasyonlar gerçekleştirdiği incelenebilir. Sosyal sorumluluk açısından ise ülkemizde ve Avrupa'da örnek teşkil edebilecek projeler incelenerek amaçları ve uzun vadede sonuçları değerlendirilebilir.

KAYNAKÇA

Kitaplar

- Coyle, D., 2009. *The Talent Code*, 1. Baskı New York: A Bantam Book
- Epstein, D., 2013. *The Sports Gene: Inside the Science of Extraordinary Athletic Performance*, Londra: Penguin Group
- Green, C., 2009. *Every Boy's Dream, England's Football Future on The Line*, 1. Baskı Londra: A&C Black Publisher Ltd.
- Hempshall, D., 2013. *Grassroots Football 1960-1980*, Londra: Publish Nation London
- İngiltere Futbol Federasyonu Eğitim Departmanı, 2012. *The Future Game, The Football Association Technical Guide For Young Player Development*, Londra: FA Learning
- Seedhouse, R., 2010. *Coaching Mini Soccer, A tried ant Tested Program of Essential Skills and Drills for 5 to 10 year olds*, 1. Baskı Londra: Paperback Ltd.
- Shenk, D., 2010. *The Genius in All of Us*, Portland: Anchor Books
- Slack, T., 1997. *Understanding Sport Organizations*, Leeds: Human Kinetics
- Syed, M., 2011. *Sıçrama*, İstanbul: Kuraldışı Yayınları

Sürekli Yayınlar

Güvener, A., 2014. Grassroots, *Cumhuriyet*, 03 Ocak. ss.26

Güvenir, A., 2012. Türkiye’de Kadın Futbolu. *Tam Saha Dergisi*, 8(93), ss. 16-17.

Sönmez, A., 2013. Avrupa akademilerinden teknik, taktik ve stratejik uygulamalar. *Futbol Gelişim Dergisi*. 2(6), ss.32-39.

Sönmez, A., 2014. Kulüpler ile okulları buluşturan proje. *Futbol Gelişim Dergisi*. 3(8), ss. 60-62.

Şengün, S., 2012, Grassroots Futbol’un bugünü ve geleceği üzerine teorik altyapı. *Futbol Gelişim Dergisi*. 1(1), ss. 42-45.

Şengün, S., 2012. Avrupa’nın genç oyuncu gelişim raporu. *Futbol Gelişim Dergisi*. 1(5), ss. 40-46.

Diğer Yayınlar

Almanya Futbol Federasyonu Eğitim Departmanı, 2011. *Year of Academies, Talent Pools of Top-Level German Football*, Frankfurt: DFL Deutsche Fussball Liga GmbH Guiollettstrase

Cross Cultures, [online] <http://www.ccpa.eu> [erişim tarihi: 24 Nisan 2014]

FIFA Eğitim ve Teknik Gelişim Departmanı, 2012. *FIFA Grassroots Football*, Alstatten: RVA Druck and Medien

FIFA resmi web sitesi, Grassroots Football. [online] <http://www.grassroots.fifa.com> [erişim tarihi: 10 Nisan 2014]

Sports Business Group at Deloitte, 2014. Football Money League 2013-2014 report

The Tactician, [online] <http://www.thetactician.worldpress.com> [erişim tarihi: 23 Nisan 2014]

TFF resmi web sitesi, Futbol Gelişim Direktörlüğü, Grassroots, <http://www.tff.org/default.aspx?pageID=883> [erişim tarihi: 17 Nisan 2014]

UEFA resmi web sitesi, Training Ground, Grassroots. [online] <http://www.uefa.com/trainingground/grassroots/> [erişim tarihi: 13 Nisan 2014]

Yeni Zelanda Futbol Federasyonu, 2012. National Player Development Framework, Players First